گوڵ وەنەوشەکان

مار

١٩٩٥

کوڵە مارێک
دڕکن ، کوڵکن
چڵکن ، پڵکن
شەوی جارێک
کراسی کاژ دادەماڵێ
خۆیت لێ گێف دەکاتەوەو
بەردەمی خۆی ڕادەماڵێ
بەرەو خەولانەکەت دەکشێت
بەو جەستە سپیکەلانەو
هەتا بڵێی ناسکۆڵەتا
دەفیشکێنێت و دەخشێت
لەو قاچە بچکۆلانەوە
بەو پووزە سفت و سۆڵەتا
بەو لاڕانە نەرمۆڵەتا
تا بەر سک و
شەنگە سنگ و
سەرگۆی هەردوو مەمکۆڵەتا
تا بەر گەردن و لامل و لاڕوومەتت
هەڵدەگەڕێت

تێت دەئاڵێت
هەڵدەکورمێنێ بەژنی کەڵەگەتت
هەردوو قۆڵ و پێ و دوو دەست و پووز و باسکت
دەبەستێتەوە بە کلکی ، لە سەر ناوکت
لێت دەچێژێ و
ژەهرە مارینی دەڕێژێ و
بەسینەتا دەڕشێتەوە
ئەوسا بەرەو مۆڵگاکەی
خۆی دەکشێتەوە
تۆش بە جەستەی سڕو تاساوی ئاوساوی
جێ گازەوە، حەپەساوی
چاوەڕێی خۆر و هەساوی
خوازیاری لێی دەرباز بیت و نەیاتەوە
گورزێک سەری پان کاتەوە
****

هەموو شەوێ
بۆرە کوڵە مارێک پۆخڵ
گەزۆی دەوێ
ڕژانی تامەزرۆی دەوێ
شۆڕە ژنێ
ناسکترە لە پەڕی گوڵ
لە خەوی قووڵ ڕادەچەنێ
کەتنی خۆی دەکاو پاشان پێێ پێ دەکەنێ
*****

نەفرەت لە چارەی کوڵەمار
تف لەو چارەنوسە تفتە
تۆی گیرۆدە کرد و بوویتە
نیشانگەی هەڵپە و پەلامار

ئاراستە

١٩٦٧

جوانەکە لەگەڵ تۆمە
بوویتە جێی سەرزەنشت و ڕەخنە و گازندە و لۆمە
دڵگیر مەبە ئەم داخەش
ئاراستەی ئەستۆی خۆتە
خۆت بە ڕازیبوونی خۆت ئەم ژەهرەت نۆش کردووە
خۆشت خۆت هاویشتۆتە
دۆزەخێکەوە هەرچی ژیانە تیا مردووە
****
چۆن پشتت بەست بەو گەوجە جانەوەرە ئیبلیسە
بە گزی
دڵ و جەستەتی دزی
ئەو ڕێویە ، ئەو مارە، دڕندە داوێن پیسە
ئەو زۆڵە
ئامبازت بێت هەژگە چنگ
بێنێت بۆ گەردن و سنگ
بڕووشێنێ مەمکۆڵە

نازت بێت

گازت بێت
ڕازت بێت
مڵەی دەمیش بەر بێتە
سوراوی خونچەی لێوی
تەڕ و بڕ و تەنک و ناسکۆڵە
*****
لەگەڵ تۆمە جوانەکە
ساویلکە بێ ناز و بێ تاوانەکە
چۆن باوەڕت هێنا پێی
خۆت خستە ژێر دەست و پێی
ئەوەی هاوسەرتە ، ئێستە
ئاخنراوی یەک پێستە
" خوویەک گرتی بە شیری ++ تەرکی ناکا بە پیری " (١)
ئەو گەمژەی حەرامزادە
کەی ڕەوایە پێی بڵێن مرۆ و ئادەمیزادە
کە خۆی لکاندپێتەوە
وەک مارێک دای پێتەوە
کوا بەزەیی دەزانێ
تا بکرێتە بەرپرسی خێزانێ
کوا چێژی خۆشەویستی
لە ڕەفتاری دەبینی و لە لێوانی دەبیستی
ئەو سپڵەی بێ ویژدانە
هەڵپەی هەر بۆ مژ .. دانە
خڕکردنەوەی پارە و چاوچنۆکی و چڵێسی
بە موو لێیان لانادا " دەها ساڵ بۆی بڕێسی "
پارەی دەم نێی بە ڕۆژێ
کێت بوێت بۆت دەکوژێ
ئامادەیە بە نۆشێ ، قرۆشێ

تۆش و خۆشی بفرۆشێ
هەستی مرۆڤایەتی و ڕەوشت و فەلسەفە و بیر
ئەدەب و ڕۆشنبیری ، زانا و بلیمەتی ژیر
ئەمانە
لە لای گەمە و گومانە
بە داخەوە کڕیتی
نامەیەکی خاوێن بووی ، دڕیتی
*****
ناکەس و ناڕەسەنێ
بە زۆرداری بتسەنێ
بشلێت ئەگەر نەتەوێم
دەتکوژم و بۆی هەڵدێم
دەبێت چەند جانەوەر بێت
چ پێستێکی لەبەر بێت
دەبێت چەند دڕندە بێت
کام گورگی هار و ، ماری بەهاری ئاییندە بێت
*****
جوانەکە لەگەڵ تۆمە
شەقێک هەڵدە لە ڕەخنە و لە لۆمە
تا زووتر خۆت دەرباز بکەیت درەنگە
لەگەڵ قەدەر بجەنگە
شاعیرێکی وەک من بکە بە هاوسەر
باخچەی شیعری ڕەنگاڵە چەندە شەنگە
بەتۆ نیگارجوانتر دەبێت هەتا سەر

(١) ئەم دێڕە پەندێکی فۆلکلۆرییە

زانکۆ

بروسکەیەک بۆ ڤیستڤاڵی زانکۆی
سلێمانی لە ١ / ٤ / ١٩٩٦ دا

سەڵاو لە زانکۆی جوانکۆمان
هەر بمێنیٚ و بژی بۆمان
بۆ کوردستانی ئازاد و سەربەخۆمان
*****
ئازیزانی زانست خوازان
ئێوەم لە ئامێزی نازان
کوڕ و کاڵ و کیژۆڵەکانی زانکۆ خان
ئەمڕۆ لە ڤیستیڤاڵێکی شەنگ و شۆخان
ئەو پەلکە زێڕینە ئاڵا ڕەنگاڵە بڵندانە
ڕەنگدانەوەی هەتاوی ڕووناکبیری و ژیانە
لەرەی بزەی لێوانی دڵنیایی دەر دەخەن
وورەی ووزەی بەرگری و نەبەزیمان بەردەخەن
****
با هەر بەرز و شەکاوە بێت
گڕی مەشخەڵی زانیاری و
پەیامی بیری هوشیاری و
دروشمی ژیریی و سالاریی

وەستا ڕەجەب و کاوە بێت
****

ئەو بە چەک و ئێوەش بە پێنووسی بڕشت
داینەمۆ بن بۆ ئازادی و ژیانەوەی خاک و سروشت
****

پیرۆز بێت ، پیرۆز بێت
چێژدارتر بێت جەژنتان
لە پیاوتان ، لە ژنتان
لە کوڕتان ، لە کچتان
لە پیرتان لە گەنجتان
سەراپای تەمەنتان
بەهار و نەورۆز بێت
ڤیستیڤاڵی ڕەنگاو ڕەنگ و قەشەنگتر
دەستی ئاییندەمان بگرێت
بشکێت قەڵەمی ناکۆکی
گوڵی سپی لە بەرۆکی
یەکتر بدرێت
هاو سەنگەرتر ، سەنگینتر و هاودەنگتر
****

بۆ زانکۆمان
بۆ جوانکۆمان
دەنگی ڕەوای بڵند گۆمان
بروسکەی پیرۆزباییم بریسکەی دیدە و هەستە
پێشکەشت بێت لە جیاتی شیعر و مۆسیقا و بەستە
زانکۆی شەنگکۆی باخچەی ڕەنگکۆی
کوردستانی
بوکی دیاری شەهیدانی
ناو دڵان و ناو دیدانی

١

یەک

دڵ سەعاتێکی ناسک بوو
بۆی لێدەدایت بێ ڕاوەستان
بەڵام میلی کاتژمێر هەر لە سەر (یەک) بوو
هێما بوو یەک خۆشەویست و
ژوانی کاتژمێر (یەک)
کە هەموو(یەک) شەموانێکی
یەک لە دوا یەک
بە یەکتری دەگەیشتین
****
بەڵام کاتێک لێم دابڕایت
دڵ عەودالی جێگرت بوو
(میل) نەک لەسەر دوو یان سێ و چوار
بەڵکو لە دوانزەش تێپەڕ بوو
لەسەر یەکێک لە ژمارە جێماوەکان
ڕانەوەستا
هێمایە بۆ ئەوەی کەسیان
لەوانەی دوای تۆ ناسیومن
جێی تۆیان بۆ نەگرتمەوە !
****

نەک دوو شەممە و سێشەممەو تا..
هەینی و شەممەش
بەڵکو لە حەوتەش تێپەڕ بوو
هیچ ڕۆژ و کاتژمێرێکیان
چێژی ژوانی
یەکشەموانی
کاتژمێر(یەک) لەگەڵ تۆی
هەرگیز پێ نەبەخشیمەوە !

وشکەرەوە " ١ "

١٩٩٨

لەمەودوا کە سەرت بەملدا شت
با کارەباکە .. نەتگرێت
وشکەرەوەی دەم ڕەق و ددان تیژ
بەکار مەهێنەرەوە
وەرە بۆ لای خۆم
با بە هەناسە گەرمەکانم
قژت وشک بکەمەوە و
بە برژانگە نەرمەکانیشم
بۆت شانە بکەم

" ١ " مجففة

(نەغەدە) خان

١٩٨٣

نەغەدە خان
تۆ ئەو شارە خنجیلانەی
لە کوردستانی سینەمدا بوویتە میوان
لە هەستمدا بوویتە زریان
لەو کچانەی..
چەمی نیگات دەدات شەپۆل
لەگەڵ سروەی ڕەنگ و بۆنا..
لەو باخچانەی
کە پەپولەی بیرم پۆل پۆل
دەدەی لە لێو و سەرگۆنا
لەو خونچانەی ..
لەناو پەرژینێکی سەر گۆل
ملت بۆ ئاسۆی نامۆ .. نا
****
خۆت بە چۆڵەوانیم ناسی
ئاوەدانیت پێ دامەوە
ئەو ئێستگانەی دەنگ و باسی
دوور بوون لێم .. بۆت گێڕامەوە
****

نەغەدە خان
ئای لەو هەستە دەروون گەستەی
کسپەی هەستان..
ئای لەو بەهرە نوستووانەی
یەکسەر .. هەستان
دایانەوە .. هەردەو کوێستان
بۆ گۆرانی و بەستەی ڕەوانی شەوانەی
مەهاباد و شنۆی دراوسێ ی تۆی داستان
****
نەغەدە خان
خاوەن بڕیاری کچێنی
نەکەی زەوی نزیکی دڵ جێ بهێڵی
تا نەیکێڵی ..
تا دانەوێڵەی ئەڤینی تیا نە چێنی
نەکەی بڕۆی بمانکەیتە کۆڵی وێڵێ
زامە کۆنەکانم لە نوێ
بێنەوە سوێ
****
باخچە بێ تۆ بێ جوانی و بێ بەرامەیە
ئاهەنگ بێ تۆ بێ ئاکام و بەرنامەیە
ڕۆژ باشێکت بۆم ناسکترین نامەیە
سەنگینترین دیاری بە نرخی خامەیە
****
تۆ ئەو شۆخەی کە لە شوێن پەریم داناوی
لەویش دەچیت ..
ئەگەر داوێ ، یەکسەر نەکەویتە ناوی
تێدا بچیت ..
خوا نەکردە بکەویتە دەست کەر پیاوێ

لە جیاتی ناز گورزی کینەت بۆ بهاوێ
****
ئەی ناسکترین گەورە کچ ..
نەک چەند دێڕێکی کاڵ و کرچ
بەڵکوو دەهێنێت چامەیەک
شاعیر بیکاتە نامەیەک
بیدەیت لە پرچ

گوڵ زار

١٩٧٧

چ گوڵزارێکی ڕەنگاڵەی لە ناو مێرگی هەواری دڵ
چ زوو پرشنگی دیدەی گەش گەیشتە دەم ڕوانگەی دڵ
گڕ و پشکۆی ئەوینت خۆی گەیاندە ناخی ناو جەستەم
ئەوا ئیتر لەمەودوا تۆ دەبیتە وێردم و بەستەم
چ وەسفێکت بکەم گوڵزارەکەم دڵخوازی لانەی دڵ
دەم و لێوان و گۆنات گوڵ
چەناگە و ڕوومەت و لاجانگ و هەردوو گوێت
کە ناوەند خونچە لووت یاقووتە دوو قۆشە خڕ ، کوڵ
پەپوولە باڵ نیگام ڕوو کاتە هەر کوێت
بریتین هەر لە پرشنگ و لە خونچە و گوڵ
****
کە دەدوێیت گوڵ
لە زارت دەر دەچن ، دەچنە ناو دڵ
منی گوڵ بیست
منی گوڵ ویست
لەبەردەمتا بە باوەش چەپکە گوڵ دەچنم
هەتا چڵ چڵ
لە شیعرێکدا بەقەد باڵاتی هەڵ دەچنم
****

لە باخی باخەڵی گەرم و نەرمدا دوو مەمیش خرپن
شەمامە پرتەقاڵ لیمۆ هەنار یا ناسکە هەرمێ بن
گەلێک تامەزرۆم هەروەک منالێک جرپن و نەوسن
گرۆز بگرم پەلاماریان بدەم چەندان چەپۆک بێت
دەسم بڕوا و لە کۆماری مەم و سنگدا سەرۆک بێت

لالـه

١٩٦٧

زۆری ڕوو لێنام هەڤاڵێک (١)
بگەمە هەست و دڵێک
هەڵدەلەرزی وەک مەلێکی
پەڕ وەریوی سەر چڵێک ..
بۆ ئەوەی شیعرێک پەتا و ئازاری
بخوێنیتەوە
بە تکاوە .. وەختەبوو سوێی بێتەوە و
بتوێتەوە ..
تازە دیلی بەستراوەی بابەتم
بۆیە ناچار وەک زمان حاڵی ووتم :
تۆ پەپوولەی خۆشەویستیت وا بە لێوی لالەوە
کام گوڵەی بۆی خۆشترە و ڕووی گەشترە چاوبی لەوە
کەی کەنێرە و نەرگس و شەوبۆ شتن ئەو دەرکەوێت
لالە یە تەنیا گوڵی بەرزە چڵی ، دڵ دەیەوێت
لالە یە ڕیشەی لە ناخدا سینەتی گرتۆتەوە
گیانی تینووت بۆ مژی عەتری دەمی گرتۆتەوە
لایەلایەت لالە یە و لەیلای دڵی قەیست ئەوە
تار و ئاوازی چپەی گوێی نوستنە و بووکی خەوە
کورد ، کە نووساوە بە کاف و واو و ڕاء و دالە وە
سەد ئەوەندە دڵەکەت چەسپە بە سۆزی لالە وە

هەر لە عەشق و خۆشەویستی ئاگری ئەو یادەیە
قوم دەدەی پێی ئاو دەدەی سینەی گەرم بەو بادەیە
هەر لە پێناوی ئەویشدایە سەرت
دادەنێیت تاکو دەبێتە هاوسەرت

(١) داخوازەکە کاک ئەحمەد حەمکوڵ قەساب بوو .

پەخشان

پزیشکی دڵ

بۆ غەریب پشدەری ١٩٩٠

تووشی ئەندێشەی
نەخۆشیەکی تاڵ و شیرین بووم
چارەسەر تەنها لای پزیشکێکە
لە تیمارخانە هێمنەکەیدا
بە ئاوازەوە شەو بمخەوێنێ
بە دەست و پەنجەی ناسک و نەرمی
سەرم بشێلێ و کۆڵنجم بگرێ
ئارەقەم بسڕێ
هەنەسەی سوارم هێور کاتەوە
مەچەکم بگرێ و
لێدانەکانی دڵم بژمێرێ
نیگام تێ بگرێ و
بە تیشکی چاوی
ئەشیعەی سینە و دڵ و جگەرم
سەرتاپا بگرێ
بە باراناوی فرمێسکەکانم
بیانشواتەوە
هەناسەی قووڵی کڵپەی دەروونم
وشکیان کاتەوە

وێنەکەی خۆشی
کە لە چوارچێوەی دڵدا جێگیرە
بناسێتەوە و بەسەرکاتەوە
جۆری خوێنەکەم بخوێنێتەوە
لە پیتەکانی ناوی خۆیەتی
ئەوسا سەرچاوەی نەخۆشییەکەم
بدۆزێتەوە
کە هەر خۆیەتی
سۆزی بجوڵێ و (چارە) نووسم بێت
ئەورەچەتانەی بۆ تەندروستیم
دەشێن وەکو خۆی ڕەچاویان بکەم
ئەو پارێزانەش کە بۆم دادەنێ
لێیان دەر نەچم
بۆ هەر شوێنێکیش دەمنێرێ دەچم
ئاماژەی ئامۆژگارییەکانی
دەبم ، مل کەچم
١ – ڕۆژی سێ ژەمە شیلەی لێو مژین
لەگەڵ سێ ماچی گۆنا و گەردنیش
پێش نان خواردن و دوای نان خواردنیش
٢ – ڕۆژی چوارکەڕەت سنگ و مەم گوشین
سپێدە و ناشتاو عەسران و شێوان
کاتی پێویستیش تا بەرەبەیان
٣ – چوونە دادگا بۆ مارە بڕین
هەتا سەر لەگەڵ یەکتردا ژیان ..
بێ دەست لێک بەردان

دیوان

١٩٨٩

باو باو .. دیو دیو
بەبەکەی هێشتا خەم نەدیو
گلێنەکەم .. چاوی چاوم
وەرە بۆ لام بە گاگۆڵکێ
ژێر کەرەوە .. دڵی شکاوی گریاوم
****

باو باو .. دیو دیو
هەی بە تەمەن شەش مانگ و نیو
دەی چاوشارکێ
دەی لەسەرخۆ
وەرە و بچۆ ..
بە قونە قون
بۆلای بابەی دڵ قرچاوم
تیشکی پرشنگ بگەیەنە بە هەناوم
کچم - دیوان –
کۆشک و باخچە و دیوەخانم
من بە ئێوە ، ماوە ، مانم

ئەگینا لێ بوو بوومەوە
سەرم سوڕماوە چۆن ماوم
کەڵبەی مەرگ بۆ نەیچێشتم
لە دوای ئەو دایکە شیرین و
خۆشەویستەی بەجێی هێشتم

شاژن

١٩٩٥

شاژنی جوان لێگەڕێ با ..
دیدی ئەو چاوانە بم
تا لە خوێندنگەی نیگاتا
یەکەمی دوا وانە بم

لە نهێنی جوانی کردووت
کەس نەزانە .. خوا نەبێت
بەختەوەر خاوەن خەوێکە
خانە خوێی ئەو خوا نە بێت

ئاخ چ خوانێکی تاکوو
لێت بخۆم باوەڕ بە خۆم
.. ناکەم و حاشا کە هەرگیز
لە تەماشا تێر بخۆم

هێندە برسیم بۆت لە برسا
وا دەلەرزم گێژ دەخۆم
خوانی ڕازاوە دە توخوا

با ژەمێکت لێ بخۆم

بووکی خەو تۆ خەو خەوین و
خەم ڕەوێنی لە خەوا
داخەکەم خەو یاخییە و کەی
دەیخەوێنی لە خەوا

شازی شانازیم ژنی هێژا کەژاوەی ..
.. ژانەکەم
لە گرەو دا گەر هەموو گەوهەرەکان ..
.. نیشانە کەم
هەر بە تەنها هەڵبژاردەی
تۆ دەکەن یەک دەنگ بە کۆ
شاژنی شەنگ تۆی دەبیتە
شاپەڕی خاوەن شکۆ

(ئینتیصار)"١"

ئەیلول / ١٩٨٧

کارێک ماوەی مانگێکی پێ دەخایاندم
بە ساتێک بۆی ڕاپەڕاندم
کیژۆڵەیەکی ڕەشپۆشی
ئەسمەرێکی ووردیلانە
بە زەردەخەنە و ڕووی خۆشی
بە دەست و پەنجەی ناسک و نەرمیلانە
هەستی دڵسۆزی و بێگەردی بۆ نواندم
دۆسیەکەمی لە خوار و ژوور
گێڕا ژوور ، ژوور
کاتێکم زانی (پێناس) ی دایە دەستم
چێژێکی خۆشی گەیاندە ناخی هەستم
چەند لاپەڕەیەکی خەماوی پڕ لە خۆڵی بۆ تەکاندم
دڵنیایی و ئارامێکی لە گیانی ماندوومدا چاندم
ئێستا بوومە فەرمانبەرێکی کار کەنار
(شکراً لک عزیزتي یا إنتصار)

" ١ "کچە عەرەبێک بوو لە دایەرەی خانە نشینی گشتی لە بەغدا فریام کەوت و منیش ئەمەم بۆ نووسی .

له جه‌ژنی له دایک بوونی داستان دا

١٩٨٧

كه تۆ هاتی
باڵی ئاشتی و ته‌لی زێڕینی ئاسایش
لێم پسابوو
شیعری فریشته "ئاسایی "ش
ده‌نگی زولاڵی نووسابوو
ئه‌ی بۆ هاتی ؟
****
له به‌ختی تۆ
دوو مانگ بوو جه‌نگ هه‌ڵگیر سابوو
دره‌ختی تۆ
زۆر به داخه‌وه .. بێ ، سا بوو
كاتێ هاتی
****
كچی بێ تاوانم .. له‌گه‌ڵ بۆردومانا
بۆ دوو .. مانا
گوێت كرده‌وه .. تۆ بڵێی چی ؟
چونكه ده‌بێ به دوو مانا
بۆ هه‌ر شوێنێ بچین .. بچی
تۆش له‌گه‌ڵ دڵه له‌رزه‌دا

تێ هەڵ بچی
****
ئەی چوارەمین هەواڵەکەم
داستان ، کچە حەوت ساڵەکەم
هەمیشە دڵە لەرزەمە
وەکوو ژیانە تاڵەکەم
****
ئەڵێم نەوەک ڕۆژێ گوللە تۆپی وێڵێ
خۆی داهێڵێ
خوا نەکردە ڕێگای ماڵ و قوتابخانەت
بۆ بکێڵێ
****
کچم سوێندم بەو سۆزە پڕ لە هاژانەی
لە ناو دڵ و جەرگتایە
من یەکێکم لەو هاو ژانەی
مەرگم لەگەڵ مەرگتایە

ڕۆژانی
پێش خانە نشینی

١٩٨٧

ژمارەیەکی .. لێدەرکە
لە ژیانی بیست و حەوت ساڵەی ئەرکمدا
یەکە .. یەکە
دەیڵێم .. ئەگەر پۆڵاش بدەن بە سەلکمدا
هەرچی بەڕێوەبەرێکم بینی دز بوو
بەرتیل خۆر بوو
ڕۆشنبیری نەک زۆر کز بوو
هەر بەر باد بوو
بەڵام هاوڕێی خاوەن بەرژەوەندی زۆر بوو
چوون هەر ئەوانی لە یاد بوو
لە قومارچی
لە قاچاغچی
لە بەڵێندەری شەریک و
لە بازرگانی فەریک و
شارەزای بازاڕی ڕەش و هەرچی و پەرچی
****
لە دایەرەش لەگەڵ ئافرەتا چاو بز بوو

ئەوەی پاک بوو لێی وەڕز بوو
بەڵام دەلالی بۆ دەکرد
ئەوەی وەک خۆی ئەدەب سز بوو
****

هەرچیم ناسی
سەر و زمان تڕن .. تسن
توورە و تۆسن
وورگن ، نەوسن

کێم ناسی خۆی پەڕانەوە
بە کڕنۆش و بە ڕیایی و پاڕانەوە
لە کۆسپ و قۆرت
تابوو بە خاوەن (گەڕێن) و کۆشک و سەرا و حەوانەوە
تا بوو بە لۆرت
بۆ کەشخە و خۆ بادان بەسەر ئەوانەوە
چەقیون و نایانەوێت بچن بە لای تاوانەوە
****

بە ڵام لە هەمووی سەیر تر کەس نەی پرسی
ئەرێ کابرای خاوەن کورسی
لە کوێت هێنا ؟!
ئەم سامانەت چۆن سەر یەک نا
بەڵکو ڕێزی لێ دەگیرا و هی تریشیان بۆ دەهێنا
****

سەرنجم دا
لە ژیانی ساڵەهای ساڵی ڕەنجمدا
ئەو ڕەنجەی نەک قەمەرە و کۆشک و تەلەفۆن
کە لام تفوون
بەڵکو سانتیمێک زەویشی

پێم نە بەخشی

سەرنجم دا
لەو بەڕێوەبەرانەدا
تەنها سێ کەسم بە دڵ بوون " ١ "
هەر ئەوانم لە لا گوڵ بوون
ئەوەکانی تر چقڵ بوون
بە ناڕەوا لەسەر چڵ بوون

" ١ " لەو بەڕێوەبەرانەی دۆستم بوون یەکێکیان مامۆستا مستەفا سلێمان بوو لە کارگەی شەکر.

کۆگای چاوەڕوانی "١"

– ١ –

١٩٦٧

سلێمانی و دەورو پشتی
بە تیشکی جوانی سەرشەقام
ڕووناک بۆتەوە پێی ، گشتی
کێی تێدایە ؟ . . گوڵی هیوام
****
بووکی زستان هەناسە سارد
ئاهی دەگەیشتە ئاسمان
کلوو بەفری ڕادەسپارد
سەڵاوی منی دەگەیان
****
ئەم کۆگایەی لێی دانیشتووم
بەرامبەر ئەو کۆڵانەیە
بە جۆرێ ، وا هۆگری بووم
لانە و یانە و دڵ خانەیە
****
خاوەن کۆگا ، دەریشم کات
لەم شوێنە دەست هەڵناگرم
ئەگەر بێتو لێشم بدات

گەورەی خۆمە و لێێ ناگرم !
بۆیە لێرە دادەنیشم
ئەم ناوچەیە بەهەشتمە
قورِو لیتەی وەک ئاوریشم
شوێنی گوزار و گەشتمە
****

ئەو کۆلانەی بەرانبەرم
کە بە نیگار و بیر وا لە وێم
ئەوەتا یاری خوێن گەرم
هاتە دەرێ و تیشکی دای لێم
****

بە بەژن و شێوەیدا دیارە
هێمن هێمن لەو بەرەوە
هەتاو دەدات بە ئێوارە
پاڵ دەنێت بە سێبەرەوە

- ٢ -

خاڵە ، نەوەک پێی ناخۆش بێت
لای تۆ دەیکەم بە - کچە پوور –
هەتا زیاتر ڕووی بۆم خۆش بێت
گەشاوە تر بێت گوڵی سوور

کە ڕاوەستا لەم ڕاستەدا
پێشکەشی کە هەرچیەکی ویست
نیگای لەم چاوە(ڕاست) ە دا
بزانە چۆنە خۆشەویست

- ٣ -

ئەی بەندی دڵ چۆن ناپچڕێی
هاوەڵەکەت وا هات بۆ لات
دەسا کڕنۆش بەرە بۆ ڕێی
یاری دڵسۆز و دڵ لە لات
****

چاوم لەو چاوە گەشەدا
مەلە دەکات ئای چەند شادم
دڵم بە پرتاو لێدەدا
وێنەش دەنەخشێنێت ، یادم
****

لە نیگا و پێکەنینیدا
شەپۆلی هەستێک دەبزوێت
لە گیانێکی نەهێنیدا
خونچەی شادییەک دە پشکوێت
****

ئیتر نازانم سەرچاوەی
لە کوێوە بوو .. ، چۆن هەڵقوڵا
چۆن ئەو دڵ و گیان و چاوەی
ئەم پەرییەم چوو بە دڵا
****

ئەی دڵداری بۆچ وا مەنگی
چیە ئەم خۆشەویستیە
تامی ووشە و چپەی دەنگی
کەسی تر بۆچ وەک ئەم نیە

- ٤ -

ئاخ ڕۆیشت و ئیتر ئەمڕۆ نایەتەوە
منیش دەبێت بڕۆمەوە بۆ ماڵەوە
کە شەو داهات هەر بە یادی ئەم کاتەوە
ڕاکشێم دەست لە ناو ملی خەیاڵەوە
تا سبەینێ و بینینی تر
بەیانیان و دوا نیوەڕۆ
بۆ خەندە و پێکەنینی تر
وەکو پێرێ و دوێنێ و ئەمڕۆ

" ١ " لە نامیلکەی (ڕێباز) دا ساڵی ١٩٦٨ بڵاو کراوەتەوە.

پرسیار و وەرام

١٩٩٠

ووتی : بۆچی هەتا ئێستا هەر کرێچیت ؟!
کابرا تۆ چیت؟
ئەی خانوویەکت بۆ نەکرد؟
یان نەت کڕی ؟
یان وەرنەگرت ؟!
ووتم : نیمە ، ویستم هەم بێت
بۆڵەی خاوەن خانووم کەم بێت
بەڵام کار بەدەستێک پڕی ..
پێدا کرد و قۆڵی من و یاسا ی بڕی !
مافی ڕەوای خۆم بوو دوای چارەکێ سەدە
چەوسانەوەم لە کارگەکاندا ئەوەندە !
لە خانوویەکی میریدا
بە پێی ئەو خاڵانەی هەم بوو
ووچان بدەم لە پیریدا
بەڵام پاداشی داخوازیم گوێزانەوەم بوو بۆ شوێنێ
پەپووی وێرانە پەرستی تیا بخوێنێ
ووتی : بۆچی ؟
ووتم : چونکە نەمویستووە لە تەمەندا

لە ناوەندا
ببم بە داردەستی کەس و بە سیخوڕی
هیچ دەسدارێکی دەست بڕی
باوەڕ سڕی
باخەڵ پڕی
کارخانەچی !
برام بۆ دەڵیی لەبەر چی ؟
ووتی : باشە مادام فەرمانبەری میری ..
بووی تا پیری
مافی خۆت بوو پارچەیاک زەوی وەرگری
ئەمەیان چی ؟
ووتم : مامەڵەم زۆر بۆ کرد
بڕی نەکرد
بەڵکو ژمارەشم وەرگرت
ئەویش هەر فت
بە دەروێشێکی نێزێکی یا شێخ درا
ووتی : بۆچی بە تۆ نەدرا ؟
ووتم : چونکە نە خوشکەزا و نە برازا و نە ئامۆزا و
نە خاڵۆزا و نە ئاوەڵ زاوا و ژن برا و
نە خزمێکی نزیک و دووری سەرۆکی
شارەوانی سلێمانی
یەک لە دوا یەکترەکاندا نەبووم و نیم
تاکو بمدات لە بەرۆکی
هەرگیز ناش بم
نەخوازەڵا بەرەو ژوور تر !
وەک پارێزگار
سەوز و سور تر !
وەک وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار

سەد ئەوەندە کوڕی باش بم
ئەویش هەرگیز نەبووم ، ناش بم
پێم ناخورێ و قووت نادرێت
ووتی باشە هەر بۆ سەلماندنی بوونت
ئەی ژمارەی تەلەفونت ؟!
وتم : سفر و سفر و سفر !!
بەسە پرسیار نەوەک دەس بکەم بە کفر !
کار بەدەستی هەلاو ، هەلاو
هاوڕێی سەردەمی منالّی و قوتابخانە و دەرەوە بووین
لە خوارەوە و سەرەوە بووین
ڕەنگە پێم بلّێ بە سەر چاو
بەلاّم چونکە زۆر (پەیوەندی) ی
بەرژەوەندی
گشتیە ئەو
ئەوا ناشی بینم بە خەو
ووتی : کەوابوو کام سوود و خۆشیت بینی
لە دەرچوونت
وەک (تێبینی)
چی پێ بە خشیویت گەردوونت
ووتم : شیعر و شیعر و شیعر
ووتی : بۆچی شاعیریشی
ووتم : (دەلّێن)
ووتی : وا چاکە تەشتێ قوڕ
بگریتەوە و لێی بنیشی
ووتم : بەلّێن

نەورۆز

١٩٧٠

دەرێنە پرچی زێڕنت
لەسەر کەل خۆری نەورۆزم
هەڵێنە چاوی پرشنگدار
ببینە خاکی پیرۆزم
بهێنە تیشکی سەربەستی
بەسەر دەشت و دەر و هەردا
بچێنە تۆوی دڵسۆزی
لە ناو جەرگ و دڵی کوردا
وەرە ئەی بووکی ئاوات و
تروسکەی کامەرانی کورد
هەزاران لاوی کورد پەروەر
لە ڕێتا گیانی پێشکەش کرد
وەرە ئارام و خۆزگەی دڵ
بزە و ئاوازی چەند ساڵە
دەمێکە ئەم گەلە بێ تۆ
ژیانی وەک خەوی تاڵە
دە ساڵە خاکی کوردستان
لە بەرگی ماتەمیندایە

لەگەڵ دایکی شەهیداندا
لە کسپە و ڕاچەنیندایە
دە ساڵە جەرگی سووتاوی
لە کڵپەی ئێش و ژاندایە
دە ساڵە خوێنی لاوانی
لە کاسەی خوێن مژاندایە
برا ئەمڕۆ کە وا یادی
دلێری ی باو و باپیرە
جمەی هەڵسانی سەربەرزی و
شکانی کۆت و زنجیرە
ژیانی پڕ لە شانازی
لە مێژوودا دەنەخشێنێ
خەبات و شۆڕشی کاوەی
بەجەرگی کورد دەسەلمێنێ
کە هەڵسا ڕاپەڕی ، گورزی
بزورگی دا بە ناپاکدا
لەگەڵ جەنگاوەری کوردا
لەگەڵ هاوبیری ڕووناکدا
برای کوردم لە شار و گوند و هەرد و شاخ
هەموو کوردین
هەموو ڕۆڵەی نەوەی کاوەی
نەبەردی مەردی سەر عەردین
هەموو هەر یەک دڵ و گیان و دەمار و
گۆشت و ئێسقانین
هەموو هەر بیر و هەستێک بوو
کە بۆ شۆڕش هەڵی سانین
هەموو ماڵ و سەر و سامان و ساوا و
دایکی ساوامان

بەجێ هێشت بۆ کەدەر
کەوتینە ڕێ بۆ مان و داوامان
بە برسێتی و گەرووی تینوو
بە ڕێگەی سەخت و هەورازی
خەباتا سەردەکەوتین زۆر
بە سەربەرزی و بە شانازی
هەموو هاڤاڵ و هاوبیرو
برای گیانی بە گیانی بووین
هەموو شەیدای گوڵی ئاڵی
بەهاری کامەرانی بووین
بەرامبەر لەشکری شەڕ خواز
لە سەنگەردا بە ڕووی دێو دا
نەبەز بووین و لە جەنگا بووین
لەپاڵ گردا ، لە پاڵ کێودا
لە پێناودا ئەگەر گیانیش
بڕۆشتایە
پیرۆز بوو
کە سنگ گوللەی لە باوەش توند دەگرت چاوی
لە نەورۆز بوو
دەرێنە پرچی زێڕنت
لەسەر کەل خۆری نەورۆزم
هەڵێنە چاوی پرشنگدار
ببینە خاکی پیرۆزم
دەبا ئەو ڕۆژە تالانەی
کە ڕەش پۆشی بەڕێی کردن
سپی و شیرین و شادی کەین
بە ئارایشتی لێ بوردن
هەموو با پەند لە ڕابوردووی

جگەر کون کردوو وەربگرین
لە ڕێی سودی گەلی کوردا
بە بێ جیاوازی یەک بگرین
دەبا ئیتر بەسەر چێ با نەمێنێ
کوشتنی یەکتر
خەویش نەیبینێ ئازار و
سزای خوێن ڕشتنی یەکتر
دەبا ئیتر بە سەرچێت با نەمێنێت
دوو دڵی و کینە
هەموو با دەست لە دەستا بین
برای کوردینە مەردینە
هەتا کڵپە و بڵێسەی هەر
لە بەرزی بێت گڕی نەورۆز
هەتا یادی نەمر بێت وەک
شەهیدانی گەلی دڵسۆز
دەبا بەستەی گەرووی ناسک
ئەوەندەی تر بە سۆز تر بێت
سەمای ئاهەنگی نەورۆزم
گەلێ ڕەنگین و قۆز تر بێت
دەبا دەشت و دەر و هەردم
لە بەر کات
بەرگی ڕەنگاوڕەنگ
بەسەریا کیژ و کوڕ با دەست لە دەست کەن
بۆ سە ما و ئاهەنگ
بەخێر هاتن
لە هەڵهاتن
بکەن هی تیشکی ئازادی
بڵێن تا کورد بمێنێ تۆ

فریشتەی ناو دڵ و یادی
بەخێر هاتیت کە دەرکەوتیت
بە تارای سوورەوە هاتیت
بەڵێ ئەی بووکی سەربەستی
لە ڕێگەی دوورەوە هاتیت
دەسی پیرۆزی پێشمەرگەی جگەرسۆز هات و هێناتی
لەگەڵ نەورۆزی ڕازاوە بەهاری وەرزی ئاواتی
بەخێر هاتیت ، وەرە با دەست لە مل کەین بووکی سەربەستی
گەرووی ئاواز و هەڵبەستی چریکەی ناو دڵ و هەستی
دەمێک بوو چاوەڕێ بووم دەرکەویت ئۆخەی کە دەرکەوتی
لە نوێنی نەرمی ئارامدا لە لامدا دڵنیا خەوتی
دەبا لێوی منالانی فریشتەی باوەشی شادی
سروودی گەرمی سەرکەوتن بلێن بۆ ڕۆژی ئازادی
١٩٧٠ / ٣/ ١١

لە شەوی نەورۆزی ١٩٧٠ دا لە تەلەفزیۆنی کەرکوکەوە خوێندمەوە

مەقامێکی هەڵەبجەیی

ئەو سەردەمەی گوێم لە بەستەی بەلەنجە بوو
کە بارە سێو باری دەکرد بۆ شارەکەی هەڵەبجە بوو
هەڵەبجە شاری شای پەری و دڵبەران بوو
کانی عاشقان قیبلەی پەیمان پەروەران بوو
ئەوێ سەرچاوەی چاوگەش و ڕەش برۆ بوو
ڕوببە ناری مەمی سینەی تامەزرۆ بوو
هەڵەبجە شوێن فریشتەم بوو ، بەهەشتم بوو
پێدەشتی ڕوو لە هەورامانی گەشتم بوو
هەڵەبجە جێی دایک و برا و خوشکی شیریم
خەونی شیرین شەوان لەلای ئەوان دەیدیم
یەکەم خۆشەویست یەکەم کچ ، یەکەم هاوسۆز
لەو هەوارە پیرۆزەوە ، خۆی گەیاندە یەکەم دیوانی کسپە و سۆز
هەر لەوێشدا چەند شاعیرێک دەستیان گوشیم
ئەحمەد موختار جاف و گۆران
بیری پوختی کوردایەتی و ڕاستگۆییان پێ دەبەخشیم

نالی ، مەولەوی ، کەمالی ، هەژار ، شەونم ، شارەزووری
شەوانە ورشەی وشەیان بەدیدەمدا ڕادەبووری

بۆیە هەمیشە عاشقی هەڵەبجە بووم
لەوێ لای هاوبیرەکانم جێ پەنجە بووم

زۆربەی زۆریان هاوهەستم بوون
کوڕوکاڵی بەگزادەی جاف
بێجگە لەوانیش سینە ساف کەمال خەفاف
فایەق ئاغا و سەعە و هۆگر و ساڵح و زۆری دی
لە خوێندنگادا هاوپۆل و پاوپەل وپۆ بووین بۆ یەکدی

بەڵام داگیرکەری دڵڕەش
دەم ژەهراوی
نەیهێشت ئەو بەهەشتەم تاسەر
گەش بێ چاوی خۆرەتاوی

گەوجەکانی قڕگەی عۆجە
بە شاڵاوی دڕندانە ، نەک بارە سێو
نەک لەنجە
بەڵکو مەرگ و ماڵ وێرانی کردە دیاری
شاری ئازیزی هەڵەبجە

******

ئێستاش ڕوو لە تۆم ئەی هاوپەیمانی
چل و پێنج ساڵ لەمەوبەرم
پەریخانەکەی هەڵەبجە
دەزانم ئێستا تۆش وەک من پیر بوویت و
ژوور شەستی
پرچی سپیت وەک دێڕە شیعری تاهیر بەگ
دەهۆنیەوە و دەیبەستی

کاتێ لاو بووم ، شیعرم لاو بوون
وشەکانم بۆ نەمامی بەژن و باڵاکەت لاولاو بوون
لە ژواندا
چوار دەستی برسی بۆ یەکتر هەڵگلۆفین
چوار لێوی تینووی خۆشاوی هەناساوی یەکتر مژین
چوار مەلی دیدەی جوت باڵی
برژانگ کراوەی تاساوی
چوار گوێی ناخ تامەزرۆی چپەی بۆ یەکتر دوو
دوو دڵی پڕ لە ژان و ژووری پێشتری
هۆگری نزیک بوونەوە
بەڵێنی نەگۆڕی تا گۆڕیان پێکتری گۆڕییەوە
تا پێکەوە
هاوڕێ و هاوڕاز و هاو خەمی یەکتری بن

******

لە کوردستانی داستان و دیوانی ئەرخەوانیدا
مانگی " مارت " ی
پڕ لە بۆنە و شیرین و بۆن خۆش و
هەندێ جاریش تفت و تاڵە
یەکێ لەو ڕۆژانە " کارت " ی
هەژدەی هەمیشە قەشەنگ و گۆنا ئاڵە
لەو ڕۆژەدا ساوایەکی خنجیلە و جوان
وەک مەسیحێک لە مریەم بوو
ناومان لێنا " جەژنی پەیمان "
لەو چرکە پڕ لە مووچرکە و چریکەدا
مەلی باڵ ڕەنگینی هیوای من و پەری
بەرەو ئاسۆی بەهەشتێکی
پڕ لە ئاسوودەیی فڕی

نەورۆزەکەمانی بۆ کردین
بە دوو جەژن و بە دوو خەون
خاک و زمان و نەتەوە و شار و گوندی
شاد و ئاشناتر کرد بە من
بۆ زیاتر خۆ بەخت کردن

******

بەڵام ئاخ ساڵی هەشتا و هەشت
کە تەمەنی " پەیمان " گەیشتە لێواری
بیست و پێنجی
ئەو یادەمان لێ بوو بە شیوەن و پرسە
هەر مەپرسە
خۆت لە خۆم زیاتر هەستیارتری
دەزانیت چەند پڕ لە ئەندێشە و ترسە

دڵنیام هەرگیز لە یادت ناچێتەوە
لانەی لەدایک بوونەکەت
بە مەرگەسات
چی بەسەرهات
بۆیە لێم مەگرە کە دەڵێم بەداخەوە
نۆزدە ساڵە وا بووش بە بیست
باڵای شیعرێک ڕاگوزەری نەکردووە
یادنامەیەکت لێم نەبیست
دیدە و گەرووی ساڵڕۆژی شوومی کارەسات
لە شانزە و حەڤدە و هەژدەدا
بۆ فرمێسک و هەنیسک و ئاخ نەبێ گۆیان نەکردووە

کاتێ کە یادی پێنج هەزار فریشتەمان دەکەمەوە

ساتێ ئاوڕ لە دۆستە ئازیزەکانی
هەردووکمان دەدەمەوە
بە گەورەترین خەمەوە
سڵ لە هەرچی بۆنە و گەشە و شادی ترە دەکەمەوە

******

پەریخانەکەی هەڵەبجە بمبەخشە
کە نەمتوانی
ملوانکەیەکی لە وێنەی ساڵی نۆسەد و حەفتا و سێت
لە هەژدەی سێ دا بۆ بهۆنمەوە بۆی بشێت
کە دەست دەبەم بۆ تێنووسێ تیا بنووسم
دەلەرزن پەنجە و پێنووسم

پەیامێکی قەدەغە

دووان و تێبینیەکی پێویست

ئەم کارە ڕەشنووسەکەی لە ساڵی ١٩٨٦ دا نووسیم کە هێشتا ئاڵ و گۆڕەکەی سۆڤیەتی جاران ڕووی نەدابوو ، بۆ دەرفەتێکم دەگەڕام کە بڵاوی بکەمەوە ، بەڵام دوا کەوت تا لە سەردانێکدا بۆ بەغدا سەرەتای ساڵی ١٩٩٠ لەگەڵ خۆمدا هەڵم گرت و سەردانێکی برادەرانی هەفتەنامەی " ئاسۆ " م کرد کە هەر هەموویان دۆست و ئازیزم بوون ، لە ناویاندا کاک موحەمەد موکری چیرۆک و ڕۆماننوس کە تازە ڕوویان پێ کردبووە ئەوێ ! شیعرەکە یان کارەکە لە دەفتەرێکی قەبارە گەورەدا بوو ، لێم جیا کردەوە و دامە دەستیان ، نووسینی ناوی خۆشم لە یاد چوو بوو لە سەرەوەی یان لە خوارەوەی بینووسم . کە خوێندیانەوە .. بەڕێز کاک عەبدولوەهاب تاڵەبانی ووتی ئەم شیعرە ئەگەر گۆچانێکی نەدرێتە دەست ناڕوات منیش پێم ووتن خۆتان ئازادن چی بۆ دەنووسن بەومەرجەی شیعرەکە وەک خۆی بڵاو بکرێتەوە . بە مانا خۆیان " ئاسۆ " چی دەنووسن بینووسن ، نەک خۆم . دوای ماوەیەکی کەم شیعرەکە بە لابردنی چەند برگەیەک و هەندێ هەڵەی چاپ بە پیتی زۆر بچووک بڵاو بووەوە بە پێشەکیەکەیەوە کە " لێرەدا جارێکی تر بڵاو دەبێتەوە " لەو ڕۆژەدا زۆر لەسەرم کەوت و بووە جێی مقۆ مقۆی هەندێ لە هەڵوێست فرۆشان ! " بە مەرجێک ئەو پێشەکیە وەک پێشەکیەکەی یەکێ لەو شیعرانەی کە لە گۆڤاری ڕزگاری ساڵی ١٩٦٩ دا بڵاو بووەوە لەژێر

ناونیشانی (حەسەنی جوانەمەرگ) دا بەدەستی من نەنووسرابوو بەڵام لەژێر ناونیشانەکەدا بە دوو دێڕ نوسرابوو ناوی منیش لە پەنایدا بەجۆرێک ڕێک خرابوو کە وەک خۆم نووسیبێتم وابوو (تا ئێستاش هیچ ڕوونکردنەوەیەکم لە گۆڤار و ڕۆژنامە و چاپەمەنیدا بڵاو نەکردۆتەوە لەوبارەیەوە) هەر دەگەڕام بۆ دەرفەتێک و هەلومەرجی لەبار و شیاو ، هەرچەندە من دڵنیام کە ئەگەر برادەرانی " ئاسۆ " ئەو پێشەکیەیان بۆ نە نووسیایە و شیعرەکە بڵاو بکرایەتەوە ، لەوانە بوو ڕاپۆرت نووسێک وەری بگێڕایەتە سەر عەرەبی و بەرزی بکردایەتەوە بۆ ژووروو ، ئەوسا تۆزم بە ئاسماندا دەبرا ، ئێستا دەبێ مەمنوونیان بم کە ماوم ، بەڵام ئەوەی ڕاستیش بێ بابەتەکە ڕەشنووس بوو پێویستی بە دەسکاری دەکرد لە هەموو ڕوویەکەوە .

لەم ئینگلستانەوە دوو ساڵ لەمەوبەر منداڵەکانم ڕاسپارد بچن بۆ وەزارەتی ڕۆشنبیری ئیدارەی سلێمانی لە ژێرزەمینەکەیاندا بەشێک هەیە دۆکیۆمێنتەکانی تێدا دەپارێزرێت . سوپاسیان دەکەم بە " ئەمیرە " ی خزمیشمەوە بۆیان دۆزیبوومەوە کچەکانم بە فاکس بۆیان ناردم ، ئەوسا جارێکی تر دەستم کردەوە بە هەڵوەشاندنەوەی و چنینەوەی بە دەسکاریەوە ، بەبێ ئەوەی کاکڵەی بیرەکەم بەزاندبێ ، تەنها هەندێ جوانکاریم تێدا کردووە ، ئەوانەشی کە لە سەردەمی ڕژێمدا نەدەتوانرا پەنجەی بۆ ڕابکێشرێ ئاوێتەیم کرەوە ، مافی خۆشمە و ئازادم ئەپارۆشێنی " عملیات " لە کاری خۆمدا بکەم و چارەسەری خەوشەکانی بکەم لەڕووی داڕشتنەوە . جارێکی تر دەیڵێمەوە دەسکاری بیرەکە نەکراوە کە داوای هەڵوەشاندنەوەی چەکە قورسەکان دەکات .

لە سەردەمێکیشدا بڵاو کرابووەوە کە (عێراق) لە برەو پێدانی ئەو چەکە قورسانەدابوو وەک لە گۆچانە پێشەکیەکەدا ئاماژەی بۆ کراوە .

هیوادارم دەرفەتەکە ڕەخساو بێ و مرۆڤ دۆستانی زبان زان بتوانن بیکەنە دیاری دەستیان ، بە وەرگێڕانی بۆ زبانە زیندووەکانی دی ، کە لەو باوەڕەدام خزمەتێکی گەورە یان بچووکی ئاشتی جیهان دەکەن ، لێکۆڵەرەوە بەویژدانەکانیش سەرپشک دەکەم لە بەراورد کردنی هەردوو

دەقەکەدا و دەتوانن بۆچوونی خۆیان دەربڕن بەرامبەر ئەو هەموو هەڵچوون و داچوون و کێشمە کێشانە کە لەم کارەدا بەر دیدە دەکەون .
جەمال . ش
تێبینی :
یەکێ لە دەسکاریەکەی برادەرانی " ئاسۆ " کە لە گێچەڵیان پاراستبووم ، من نووسیبووم (لەجیاتی چل ملیۆن کوردی هەر چوار پارچەکەی کوردستان) کردبوویان بە (لەجیاتی چەندان ملیۆن کوردی هەموو کوردستان) .

****

دەقی پێشەکیەکە :
لەم شیعرەمدا ، خەونی شاعیرێکتان بۆ دەگێڕینەوە ، شاعیریش هەمیشە خولیای ئەوەیەتی خەونەکانی ببنە (واقیع) هەرچەندە هەستی ئەوەش دەکەین بەتایبەتی لەم سەردەمە پڕ گرێیەدا .. دەبێ کۆتری ئاشتی لەسەر لەپی دەستی خاوەن بازوویەکی بەهێز هەڵفڕێ .. ئەگینا لەم دنیا گورگ زۆرەدا قەپاڵ لە کۆترەکە ئەگیرێ و ئەخورێ ، بەڵام کە بازوویەکی بەهێز هەڵی بدا گورگەکان ئەترسن و کۆترکەش ئازاد دەفڕێ ، وەرن سەیری ئەم وڵاتەی ئێمە کەن ، هەر لە چیا سەرکەشەکانی کوردستانەوە تا دوا نوختەی زەوی فاو سەرکردایەتیەک و لەگەڵیا گەل ئاوات و خواستی ڕەوامان وابوو لەو هەشت ساڵەی بە خوێن و بازوو بە چەک سەربەرزی خۆمانمان پێ پاراست .. هەموویان لە بینا کاری و ئاوەدانی و چاندنی زەوی و پێگەیاندنی مرۆڤ لەم وڵاتەدا خەرج بکردایە ، بەڵام ئایا چاوچنۆکان هێشتیان ؟ نەء ، هەرچەندە ئەوەی ویستیان بیکەن بۆیان نەکرا سەردەمەکەش هەرچەندە سەخت و پڕ ئازار بوو ، لەبەر ئەوە ڕەوایە مووشەکی گەورەمان هەبێ .. ساروخی " العابد " مان هەبێ چونکە بە تاقیکردنەوە سەلما ئاشتی ڕاستی بە بازووی هێز دەچەسپێ ، ئەو مووشەکەی لەم وڵاتەدا دروست کرا بۆ پاراستنی کۆتری هیوای سپی و ئومێدی ژیانێکی چاکتر هەڵدرا ئەگەر بازو و مێشکی زانستی عێراقیەکان

نەبوایە ، گورگەکانی ئێران زوو کەوڵیان کردبووین .. بەڵام هەر چاومان لەوەیە جیهانێک بێتە دی گورگی تیادا نەمێنێ .

جەمال شارباژێڕی

ئاسۆ (الأفق) ژمارە ٣١ ڕۆژی ٢٤ / ٣ / ١٩٩٠

لەگەڵ چپەی نمە شەونمی
ئەشکی نێو
کزە تارمایی گزنگا
کە نەرمە سروە عەشقێکی
نیگای کۆرپەی ئاسۆ ی پێیە
تا پێێ بگا

****

لە باوەشی پشووی ئارامی
بەخۆزگەم
گەیشتوودا
شنەم دەهات لە ئاکامی
بەری ڕەنج پێگەیشتوودا

****

ناوەندێکی ڕووناکبیری
لایەنگر و پشتگری کورد
ئەرکێکی پیرۆز و بەپێزی بەجێ هێنا
کردارێکی مەردانەی کرد

****

لە دووتوێی بەرگێکی قەشەنگ و
ڕەنگاڵەدا

کە لاپەڕەکانی بە گوڵ و
بە پەپوولە و بە چاو و دڵ
نەخشاندبوو
بەرهەمێکی بەری ئەندێشەی چەند مانگەی
شەونخونیم
لەگەڵ ئازاری دەروونیم
هەناسەی تاسەی نەبوونیم
بەچاپ گەیاند
کە مانای لوتکەی چالاکی و
لەخۆبوردوویی دەگەیاند
لە سەنگەری ڕووبەڕوو بوونەوەدا ، لەگەڵ تاوان
وام هەست دەکرد
لە شەوێکی ئەنگوستە چاوا مۆمێکم
فریشتەکان باوەشیان بۆ گرتوومەوە و
بۆ سامالێکی نوێم دەبەن
وام بۆ سەلما
بوومە پەیامبەرێکی نوێ
بۆ نەوەی نوێ
تا سەرلەنوێ
جیهانێکی بێوەی بونیاد بنێمەوە
دوور بێ لە سوێ
خونچەی سەر لێوی ئایندەی ئادەمیزاد
بە سەفرازی بپشکوێ
****

دەمدین شەیدایانی ووشەی بێگەرد و خاڵ
کە نیگایان دەچوون بەپیر پەیامەوە
دێڕ لەدوای دێڕ .. خاڵ لەدوای خاڵ
چەپکە ئاورە زەردەیان بۆ دەدامەوە

وەک مام و خاڵ
منیش وێنەی کاکڵە پشکۆکانی گۆنای
شاپەری خان
گەش گەش گەش دەبوومەوە و
گەز گەز گەز باڵام دەکرد
لە دیوەخان

****

چەند وەرگێڕێکی دراوسێی دۆستی خواستم
هاتن تکای ڕەزامەندیان لێ خواستم
چالاکانە دەوریان گێڕا
وەریان گێڕا
بۆ چاپ و پەخشی هەزاران دانەی خێرا
ئێستا هەموو خۆرهەڵاتی ناوەڕاستم
گرتۆتەوە
باوەشم بۆستایشیان گرتۆتەوە
سەرنج تیژان
کوڕان ، کیژان
ڕۆشنبیرانی پیر و لاو
وەکو لاولاو
لە باڵا و قۆڵ و مەچەک و سنگیان ئاڵان
بە شاکارێکی دەگمەنیان هەڵدەسەنگان
هەست و گیانێکی دروستیان تێدادەدی
وایان دەخەملاند خەونیان پێی
هاتۆتە دی
زۆر لە مێژە ، چاو لە ڕێ بوون
بۆ پەیام و پەیامبەرێ
کە بێ گرێ

لەگەڵ نەستیاندا بێتە گۆ
لەگەڵ خواستیانا یەک بگرێ
پێشڕەوێکی ڕابەریان بێ
هاوەڵێکی تاسەریان بێ
هاودەنگیان بێ و
هاوڕەنگیان بێ و
بەهانایانەوە بچێت
لە نموونە کەمتەرخەمەکەنی تر نەچێت
لەسایەیدا لەسەر لێویان
سەما بکات زەردە و شنەی لێواو لێویان

****

تیڤی و ئیستگە پەیتا پەیتا
پوختەی پەیامی پیرۆزیان ڕادەگەیاند
گەیاندبوویانە لوتکە و
ناو و ناوبانگ زۆر پەرەی ساند

****

وتیان کوردێک ، لە کوردستاندا ئەوەتا
بۆتە پردێک
هەرچی ویژدانە ڕاییپەراند
گەورەترین ، چامە و شاکاری سەنگینی
داهێنەرانەی نووسیوە بۆ جیهان
دەبێ گرنگی پێبدرێ
توێژینەوەی لەسەر بکرێ
مافی شیاوی خۆی پێبدرێ
لە زانکۆکاندا بە ووردی
بەراوردی

لەتەک شاکارە مێژینە و دێرینەکانا پێ بکرێ

****

وتیان هەڵگری داخوازی ڕەوامانە
ڕێبوارێکی ژیانەوە و بووژانەوەی داهاتووە
جێێ متمانە و بڕوامانە
بۆ پێناوێک هاوار دەکات
نەوەی نوێمان ڕزگار بکات
بە عەشقەوە بچن بە پیر ژیانەوە
ئیتر ئالوودەی ماتەم و بەڵا نەبن
داری دوارۆژیان بێ پەل و گەڵا نەبن
لە سایەیدا ئاسوودە و دڵنیا بژین
چالاک و ژیر و زرنگ و وریا بژین

****

دەڵێن جەستەی ئێستەی زەوی
بریندارە و چڵکن بووە
دەبێ توێژاڵی لیخنی داماڵرێ
ئەم نەخشە ناپوختەی کەوا ..
پایتەختە تاوان دۆستەکان
بە نووکی ڕم کێشاویانە و
بە شمشێریان سپاردووە
دەبێ هەڵ وەشێنرێتەوە
هەڵەکانی مێژوو خشتە و
ئەندازەکەی بەزاندووە
شیرازەی لێک پچڕاندووە
مافی مانەوەی بەمجۆرەی دۆڕاندووە
ئاڵوگۆڕی

دیار و بەرچاوی بۆ هەتا هەتای یەکجارەکی دەوێ
تەدارەکی دەستی موبارەکی دەوێ
دەبێ هەموو سنوورەکانی دراوسێ و
ستوونەکانی هەرچوارلا تا سەر دەریا
هێزی سنوور پارێزی لێ بکشێتەوە
سەنگەرەکان هەڵتەکێن و
بکرێنەوە بە ساباتی شوان و سەپان
گەشتیارانی ڕاگوزاریش وچان بدەن لە سێبەریا
(ناو) ی دزراو لە شار و گوند و شاخەکان
لە ڕوبار و پێدەشتەکان
وەکو خۆی دابنرێتەوە
خاکی دزراو بە خاوەنی ڕاستەقینەی بدرێتەوە
گیانی ئاوازی سەنراوی
بەزۆر بەخۆ سەپێنراوی
نا ئاسایی بێ یاساییش
بۆ جەستەی لێ خوازراوی خۆی بچێتەوە
سیستەمێکی نوێ بۆ جیهانی بە ئارام و
(ئاساییش)
هەموو گێتی بگرێتەوە

****

بۆ زیاتر برەو پێدانی پەیامەکە
پسپۆرانی لێزانی ئەودیو ئۆقیانوس
قۆستیانەوە
بۆ چەند زبانێکی زیندووی دوور لە خەزان
گواستیانەوە
بە ملیۆنان بی پەساپۆرت
بە ئاسمان و ئینتەرنێتا پەڕانەوە

(نەک بە خاڵی هێڵی دەسکردی
لای خۆمانی
پاسدار و گارد و جەندرمەی
ڕاوچی کۆترە ووشەی کوردی و
جگەرسۆزی کوردستانی !)
میدیاکانی وانیش زێتر لەمانی دی
بەسەرسوڕمانەوە لێی دەدوان
بە نایابترین بابەتی ورووژێنەر ناویان دەبرد
هەر ئۆفیسی ڕێ پێدراوی پەخش بوون
خۆبەخش بوون
ژمارەیان دیاری دەکرد
کۆمیتە ڕۆشنبیریە تایبەتیە
بڵند و باڵاکانی هەموو گۆشەی زەوی
چاوەڕوانی دیاری دەکرد

****

ئێستا من لە جیهان پەخشم
ڕاچڵەکین و شۆڕشێکی
سپی بە گەلان دەبەخشم
زۆری نەبرد لە زانستگای
ئۆکسفۆردەوە سوپاس و ستایشێک
بۆم بوونە کەرنەڤاڵێک و
نمایشێک
لە پاریسی ئێڤلێشەوە یۆنسکۆ
خەڵاتێکی پڕ شکۆی نارد
لە ئاهەنگێکی قەشەنگا پێمیان سپارد
بریتی بوو لە دروشمێک
لە زێڕ و ئەڵماس داڕێژراو

ڕستە و نەخشێک
لە هەردوو دیو هەڵکەندراو
وێنە و ناڤ و ناونیشانی
خۆم و نەخشەی کوردستانی لێ پێچرابوو
جگە لە دەفتەرێ (بلیت)
بە بەها و پیت
کە ئەرکی گەشتی سەرتاپای
پایتەختەکانی تێدا بوو!
کە ڕێزی وا بەخەو نەبێت
نەک لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و ئاسیا
هەموو دنیا
بە درۆ وڕاست
بەکەس ڕەوا نەبینرابوو ، نەبیسرابوو
****
کەچی بڵحێکی دەربار و
شایەری کۆشک و بەدحاڵی
خۆ بەزل زانی خۆماڵی
عەودالی چەپڵە و خەڵاتی .. ئافەرینێکی دەسەڵات
بە تەکان هات
وەک عەلەشیش گیڤی کرد و
دای بە خۆیدا هەردوو باڵی
خۆشی کردە قارەمانی خاوەن هەڵوێست
گوایە لەخۆی زیاتر کەسی تر ناتوانێ
ڕستە ڕیزکا و شاکار دانێ
وتی تا خۆم ڕاوەستابم
کەس بۆی نیە سەر دەربێنێ
نموونەی شاکار بەربێنێ
دەبێ هەر خۆم مامۆستا بم

دەبێ بەهای لێ ڕامالّم
پەڕ و بالّی لێ دامالّم
لەو پەیژەیەی ئەوی پێدا سەرکەوتووە
پلە ، پلە ، دایبەزێنمە خوارەوە
لەو لوتکەیەی گرتوویەتی
تووڕی هەلّدەمە خوارەوە
نا ، ناهێلّم کەس هەنگاوی پێشم کەوێت
من دەمەوێت
تەنها خۆم کەلّی مەیدان بم
هەمان کاتیش چرای کۆشک و دیوەخان بم !
دەبێت گورزێک داوەشێنم
ئەوەی کە بنیادی ناوە
یان ئەوانەی کە بڕوایان پێ هێناوە
بە دەستکەوتەکانیشەوە ، دایوەشێنم
تەلارەکەی هەلّوەشێنم

****

پشت بە شمشێری پەناگای دەستی زالّم
پیلانێکی داڕشت و چەند
توومەتێکی خستە پالّم
گۆڤارێکی ڕووزەردی کرد بە مقەستم
چی دژوارە بۆی هەلّبەستم
نووسی ئەم ڕێز لێنانەی پێ ناڕەوایە
ئەم کابرایە
کە جێی متمانە و بڕوایە
نە نووسەرە و نە ولّات و گەل پەروەرە
داردەستی دەستی بێگانەی داگیر کەرە
لە نزیکەوە دەیناسم چەند بێ کەلّکە

بەرهەمەکانی شایانی سوتاندنن
نازانم بۆ پێی چەواشە بوون ئەم خەڵکە ؟ !
باشە ئەگەر جێی گومان و نەفرەت نەبێ
چۆن هەڵدەگرێ
لە سەرچاوەی بێگانەوە خەڵات بکرێ ؟!
بەرهەمیشی بەبێ گرێ
لەو کیشوەرە گەورانەدا دابەشکرێ
زوبانە بێگانەکانیش لەخۆ بگرێ
ئەم کافرە ، ئەم بێدینە
نەک هەر دەبێ ڕیسوا کرێ
دەبێ نەژی و لەناوبرێ

****

بەڵام ڕوناکبیران منیان چاک دەناسی
نیگاکانیان بە تەنافی درۆکانیا هەڵنەواسی

****

دیسان پیلان
پیلان ، پیلان
پیلانی تۆکمەی نوێی دارشت
بە نهێنی
تێکەڵ کردنی تێ چینی
بۆ کۆسپ و قۆرت
پیلان ... پیلان
ڕاپۆرت ، ڕاپۆرت
بۆ دەسگا سەرکوتکەرەکان
ئەوانەی دوژمن بە ئاڵو گۆری یاسان
ئەوانەی نابێ ڕەخنەیەن لێ بگیرێ

ئەوانەی نابێ کورسییان پێ لەق کرێ
ئەوانەی دەبێ تا ماون شا و سەرۆک بن
ڕەعیەت بۆیان لەسەر چۆک بن
سانسۆرانە ، ڕستی ڕستی
وزەی کول کرد
هەندێ گوێ خۆیان بۆ شلکرد
هەتا گەیشت بەوەی ویستی
خانەی ویژدانی کاول کرد
داو ، داو ، داو ، داو
تەڵە و داو دەستیان لە مل کرد

****

کاتێکم زانی قۆڵبەست و چاو بەست کرام
بۆ زیندانێکی نهێنی نەزان برام
سزای دەروونی و ئەشکەنجەی جەستەش درام
گاردی کێبڵ بەدەست بەرگی لێ داماڵیم
تا ماندوو بوو پێیدا ماڵیم
دوو زەبەلاحی وورگنی تێکسمڕاوی تریش هاتن
بۆ یارمەتی داپڵۆسین و هەڵواسینم
بە قووڵایی بنمیچی زیندانەکەوە
بۆ ئازاری نوێ ناسیم
چاوەڕوان بووم تا بزانم
چۆنە ئەندێشەی گیان دەرچوون
تا بشزانم ئەوانەی پێش من لەناو چوون
بەرەو کوێ چوون ؟
بەڵام دیار بوو
گیان لە پێستێکی سەختا بوو
وەک ئەشکەوتە بەردینەکانی (ماوەت) و

شاخی هەڵگورد
خۆ ڕاگر و ووره بەرزی بێ هاوتا بوو
ڕای نەدەکرد و نەدەکرد
دوای سێ مانگی زەبرو زەنگی
ئیستبدادی
ئینفرادی
زووی ، درەنگی
بە کەلەبچەی دەست و پێمەوە (وەردیان) م
خستیانمە پشتی تویێتاوە و بردیانم
برام .. برام .. برام .. برام
کاتێکم زانی داگیرام
کەلەبچەم لێ داماڵرا و
بە گاڵتەوە بوونە (برام)
تەرازوویەک خۆی نیشاندام
زانیم بەناو لە دادگام
بەڵام ئەوەی زۆر گرنگ بوو
هۆڵی دادگا گزنگ بوو
بازنەی ڕۆژنامەنووسانی خۆماڵی و بیانی
لەخۆشیاندا دەیگریانی
کامێرای تیڤی ڕووداوی هەروەکوو خۆی
دەگواستەوە بینەرانی
ئەو بینەرانەی وەک بیستم
چەندەها خۆپیشاندانی
ناڕەزایی دەربڕینیان
بە هەڵگرتنی دروشمی (ئازادی بۆ دەنگی ڕەسەن)
لە جیهانەوە
سازدابوو
ئەو بینەرانەی وەک بیستم

لە بڵاوە پێکردنا قۆڵ و پشتی
زۆریان لانەی خەت خەتێنی
گارد و جەندرمە و سەرباز بوو
بینەرانم .. بینەرانی خۆشەویستم

****

(دادگایی)

ـ تکایە خۆت بناسێنە
ـ ناوم (جەمال شاربازێڕی) و (ج . ش) و (شەماڵ) و
(گەرمیانی) کە لە دامێن بەرهەمەکانما نووسیومن بە ئاشکرا و
بە پەنهانی
ـ پیشەت ؟
ـ ژان چێژی زیندانی
ـ پێش زیندانی ؟
ـ شاعیرێک و نووسەرێکی کوردستانی
ـ تەمەنەکەت ؟
ـ ژوور پەنجا ساڵ
ـ خێزانداریت ؟
ـ بەڵێ هاوسەر و پێنج منداڵ
ـ خۆت بە تاوانبار دەزانی یان بێ تاوان ؟
ـ بێگومان کەرتی دووهەمیان
ـ وەک دەبینیت دادگاییت ئاشکرایە
ڕاستەوخۆش دەگوێزرێتەوە بۆ بینەران و بیسەران
بەپێی یاسا ئەمەش کارێکی ڕەوایە
ـ (تێ چێن) یشت ئامادەیە ، ئێمە لەژێر ڕۆشنایی
ڕاپۆرتەکانی ئەو تۆمان بانگ کردووە
ئەو پرسیارانەی هەمانە

داوا دەکەین وەرامی ڕاست و دروستمان بدەیتەوە
بێ مەترسی
ـ بەڵێ فەرموون .. ئامادەم چیم لێدەپرسی
ـ چی و کێ هانی دایت ئەو کارە پڕ لە کێشەیە بنووسیت ؟
ـ تەنها هەستی خۆشەویستی و مرۆڤ دۆستی
دۆستایەتی و پەیوەندی تۆ چیە و چۆنە بە گەلانی جیهانەوە ؟
ـ بەڕێز ئەگەر ماوەم هەبێت زۆرم پێیە
ـ باشە فەرموو
ئێمە و هەموو نەتەوەکانی سەرزەمین
ئاشکرایە لە داپیرە (حەوا) و باپیرە (ئادەم) ین
لە بنچینەوە بڕبڕەی پشتی یەکین
لە دوای (تۆفان) گشت پاشماوەی
کەشتیەکین کە لە دامێن شاخی (گۆدۆ) ی کوردستاندا
لەنگەری گرت
ئەو تاوانکارانەی لە یەکیان دابڕیوین
ژمارەیەکی کەمینەن
سینە و دەروون پڕ لە کینەن
لەو (قابیل)ـەن (هابیل) یان کوشت
ئەوانیش میکرۆبی ئەم سەرزەمینەن
پەیوەندی من بە گەلانەوە ، کاکڵەکەی
ڕووناکبیری و مرۆڤایەتی و دڵسۆزی و خەم خۆرییە
لەگەڵ هیوای گرانبەها ، بۆ زۆرەها
پەیوەندیشم بە نووسین و پێنووسەوە
ووشە و پێنووس
کە دوو ئاشقی یەکترن لەمێژەوە
ئەو بەوی دی یەژێ (ئازیز)
خۆشەویستیان کۆتایی نایەت هەرگیز
لەو بەولاوە

هیچ پەیوەندیەکی دی شک نابەم
ئەو پەیامەی کە (تێ چێن) ی هەژاندووە
منی پێتان گەیاندووە
لە ویژدانی خۆم بەولاوە
کەس هانی منی نەداوە
بەپێی یاساش
نووسەر ئازادە بێ سانسۆر
بیروڕای جیاواز دەربڕێ
دروشمی خەبات هەڵبڕێ
من دڵنیام بینیوتانە
لە خەمخۆرێکی کوردەوە
بێجگە لە بیرێکی ڕەسەن و شێوە دەگمەن
چی دژوارە تیا نابینرێ
ئێمە و گەلان
پشتێنەیەکی پێکەوە بەستراوی
نەپساوی
تێک ئالاوی
ئەم جیهانەین
خاوەنی یەک خۆر و مانگین
جیاوازی ڕەنگ
جیاوازی دەنگ
تیرە و ڕەگەز
زبان ئایین
زیاتر خولیا و زیاتریش حەز
بۆ لێکتر نزیک بوونەوە
دەخوازرێت ..
(باخێ ئەگەر گوڵەکانی هەر یەک ڕەنگ بن
نیوەی هوزار دەبێ لە خوێندن بێدەنگ بن

بەڵام باخچەی ڕەنگاوڕەنگی هەمەچەشنە
هەموو دڵێک دەخاتە سەر زەردە و شنە)
ناشایستەیە مرۆڤێک هاوشێوەی خۆی بریندارکا
بە بێگانەی تاوانبارکا
با ئەم لەم پەڕی ڕۆژهەڵات
ئەویش لەوپەڕی ڕۆژئاوا
ئاساییە ئەم بۆ ئەوێ
ئەو بۆ ئێرە
بڕوا و بارکا
بخوا و کارکا
هاوشێوەی خۆی هەڵبژێرێ و
ژین لەگەڵیا ڕاگوزارکا
با ئەو ئیسلام و ئەم جوو بێ
ئەو مەسیحی و ئەم هیندۆس بێ
با ئەو شیعە و ئەم سوننی بێ
ئەو کاثۆلیک ئەم کریستیان
ئەو عەرەب و ئەم فارس و
ئەو تورک و ئەمیش گریس بێ
ئەو ئیسپانی و ئەم ئەڵمانی و
ئەو ئینگلیز و ئەم فەرەنسی و
ئەو ڕووسی و چینی و هندی بێ
ئەم سویدی و فینلەندی بێ
با ئەو کورد و ئەم ئەرمەنی و
ئەو ئەفغانی و پاکستانی و بەنگالی بێ
ئەم ئۆکرانی و ئەمەریکی و ئیتالی بێ
ئەم هۆڵەندی و ئەم تایلەندی و
ئەفەریکی و بەربەری بێ
هەتا دوایی

ئەگەر لە پسپۆڕەکانی
مرۆڤایەتی بپرسن
کەسیان نالێن ڕستەکانی
ناو چامەکەم جێگەی ترسن
ئایا ئەو دەنگ دانەوەیە ؟
نەتەوەکەمیان لای گەلان بەڕێز نەکرد؟
ئاشتی و ئاسایشی گشتی بەپێز نەکرد ؟
گەلێک لە زامەکانمانی ساڕێژ نەکرد ؟
خاڵێکی تر بریتی بوو
لە بانگەوازێ بۆ هەموو وولاتەکان
نەتەوەکانی
یەکگرتووش و یەکنەگرتووش
هێزدارەکان
چەک دامالْن
دڵەڕاوکێی مرۆڤایەتی ڕامالْن
کارخانەکان چیدی چەک و تفاقی جەنگ
بەرهەم نەهێنن ، ڕایگرن
زوو نەک درەنگ
با لە شوێن پیلان بۆ کوشتار و وێرانکاری و
گڕ تێبەردان
بونیادنان و بوژانەوە و ژیانەوە
بژێینەوە
ماف بۆ هەمو نەتەوەکانی ژێردەستە و
سەربەخۆ خواز
لەناویاندا کوردستانی پێنج پارچە یەک بگرێتەوە
براوی وەربگرێتەوە
بەرگی ڕزگاری لەبەر کات
بەیداخی ئازادی خۆی هەڵکات

نەک بەشی هەر ئاوارەبوون و گرتن و
کۆت لە دەست و پێ کردن و
پەت لە گەردن جەڕاندن و
(پرسە) ش لێ قەدەغە کردن
گوڵ بۆ یاران
نان بۆ تێر بوونی
هەزاران هەژاران
ئەوسا یاسا قەدەغەی کات
پاڕانەوە لە نەیاران
فەڕی بیرە نەوتەکانی
سەراپای زەوی دابەش بێ
بەسەر هەموو خێزانێکی دانیشتوانی گێتیدا
نەوەک سەدانێک هاوبەش بن
ملیۆنەهایەک بێبەش بن
من دەخوازم هەموو کانزاکانی سەرزەوی و ژێر زەوی
لەهەر بستە خاکێکدا بێ
بۆ گشت مرۆڤایەتی بێ
نەک لە گیرفانی بێ بنی جبە و سەڵتەی
چەند جوت و چەند تاکێکدا بێ
سامگای ئامادەی نەوەوی
موشەکی زەوی بۆ زەوی
چەکی ڕەزا قورسی دەم و لمۆز قەوی
فرۆکەی جەنگی ، دەبابە ، مین ، تۆپ
تا دەگاتە تفەنگ ، دەمانچە ، نارنجۆک
سەرنگون و ناو هێنانیان
بڤە بن
نەبنە پارێزەری هەندێ
شا و سەرۆکی خۆ سەپێنەر

با ئەو چەکانە هەڵ وەشێن و
سەرلەنوێ بکرێنەوە
بە کێڵەر و دروێنەر و
بیر هەڵکەن و ئاو ڕاکێشەر
شاخ شکێن و ڕێ خۆشکەر وباخ هێنەبەر
بکرێنەوە بە کەشتی دەریا و ئاسمان و
ئەستێرە و مانگ
بکرێنەوە بەو ئامێرانەی بۆ گەشە و
بەختەوەری بەشەر دەشێن
بەڵێ دەبێ هەڵ بوەشێن
هەڵبوەشێن
هەڵبوەشێن
لە خاڵێکی تردا ڕووم کردۆتە زانا داناکان
زاناکانی تەکنۆلۆژی و
کۆمپیوتەر و دەنگ و ڕەنگ
داناکانی بواری فیزیا و کیمیا و
پسپۆڕانی تەندروستی
هەموو کۆک بن
کۆک بن کۆک بن
ببنە پێشەنگ
تا چارەی (پەتا) ی تا ئێستا
بۆ نەدۆزراوەی کوشندەی
بە زەبروزەنگ
دابهێنن
ژین لە مردن وەرگرنەوە
شادی لە خەم بکرنەوە
تکا دەکەم لە زاناکان
نەبنە داردەستی ڕامیاری و

کۆمپانیای بەرهەمهێنەری چەکی جەنگ
هۆ زاناکانی باشوور و ڕۆژهەڵات و
باکور و ڕۆژئاوای زەوی
سەر بۆ جەنگ خواز نەکەن نەوی
مەبنە ئامراز
لە زەماوەندی شیوەنی
لێقەوماواندا دابەشکەن
پێکی ئاهەنگ
مەبنە ئامرازی پێشبڕکێی کێ لەگەڵ کێ ی
بازو و پیشاندەری تۆقێنەری مرۆڤ
مەبنە ئامرازی شمشێری
پەڕێنەری
دەست و قاچ و سەری مرۆڤ
مەبنە قرچە قرچی جەرگی شیعر و ڕۆمان و داستان و
تراژیدیا و هونەری بەری مرۆڤ
مەبنە خنکێنەری سەمای بالێ و شنەی
ئاوازەکانی بیتهۆڤن
قەتارەکەی عەلی مەردان ، سەدای دەف و
شمشاڵی دەروێش عەبدوڵڵا
گەرووی شەهێن تاڵەبانی و عەدنان کەریم
ناسر ، مەرزیە ، کامکاران
پەنجەکانی تارا جاف و ئەنوەر قەرەداخی و
زانای مەحمود هەژار
مەقامی (لەزۆر کەس وایە) کەی کاف کابان
وا هاتن پێشمەرگەی شڤان
دوو ئاوانەکەی چالاک و ڕۆژی ساڵی تازەی دیلان
شەوە و دنیا وەکو زوڵفت سیا پۆشەکەیماملێ
ئای شل وەی شلی خالقی و

چاوت جوانە لەیلای زیرەک
ئێستاش مەیلم هەر لات ماوەکەی
دزەیی و (ئازیز)ـە کەی قادر مەردان
هاڕەی کەمەرەی گەرمیانی و چریکەکانی شەجەریان
(ئەنتە عومری) دایە کەلسوم
(لەهو خال)ـە کەی غەزالی
مەقامەکانی گەبانچی و داریوش و
کەمانچەکەی قادر دیلان
سەحەرەکەی خاڵە سێوە
مەبنە ژەنگی زێڕی گەرووی پڵپڵەی
شیعرە ناسکەکانی چۆمان هەردی و
کەژاڵ ئەحمەد
هۆ زاناکان
مەبنە ئامرازی پێشبڕکێی کێ لەگەڵ کێ
کە مەعناکەی ، بۆ پێشتر
بینینی مەرگی
تاقە ساتێکی بەرامبەر
تەنها ساتێک و ساتێک بەس
بەر لە بەراتی داهاتی مەرگەساتی
قڕوقاتی دوا ساتی خۆی
کە ڕزگاری نابێ لە (بۆ) ی هێرش هێن بۆی !

****

هێشتا هاژەی ئامازەی نوێشم پێ مابوو
کە دادوەر دەستی هەڵبڕی ، وەستاندمی
مەدالیای (تاوان بار نیت) ی
پێ بەخشیم
(ئافەرین) ێکی ناسکی دا بە گوێمدا

لەگەڵ داوای (لێبوردن) دا
لەو هەڵە نامرۆڤانەی یاسا لەسەر
ڕاپۆرتێکی تێ چێن بەرامبەرم کردی
دیسانەوە ڕستەی
{تۆ بەراستی کوردی ـ هەی ئافەرین ـ وا ڕزگار بووی }
پێدامەوە

****

لەسەر داوای دادوەر بانگی (تێ چێن) کرا
یاریدەدەر ڕاپۆرتەکەی ئاشکرا کرد
کامێراکان نیگایان تیژ لە ڕووی چەقاند
بە دیمەنی لەرزۆکی پێکەنینم هات
نەیدەزانی چۆن بەرگری
لە تاوانەکانی بکات
کەوتە هانا و پارانەوە
هۆی نابەجێ هێنانەوە
بە سوێندەوە
ئەم تاوانە کەسێکی تر پێی کردووە
سەفتەیەکی مفتیشی پێ وەرگرتووە
دانی پێدا نا کەوا سەر بە باندێکە
تیرۆریست و گێرە شێوێن
یەکە یەکە ناوی هەر هەموانی هێنا
بۆ دادگا ئاشکرا بوو تاوانبارە
درۆنووسێکی دەرباری لەکە دارە
لەگەڵ خۆی و نیشتمان و ویژدانیشدا
ناپاک بووە
لە مێژەوە خۆپەرستێکی تاک بووە
****

گارد بانگ کرا و کەلەبچەیان کردە دەستی
سەری پێ شۆڕ کرد کرداری نادروستی

****

ئەوسا سەرۆکی دادگا ڕووی کرد من
ووتی : دڵ و چاوت ڕۆشن
تۆ جێی ڕێزی
تۆ گەل و ووڵات پارێزی
تۆ شایانی ئەوەیت خەڵاتی نۆبڵت
پێ ببەخشن
تۆ بەڕێزی

****

چەپڵە ڕێزان
هۆڵی دادگاکەی لەرزان
لە گەرمەی چەپڵە ڕێزاندا
لە گەرمەی سەما و ئاهەنگی بەڕێزاندا
چەند زرمەیەک هاتە بەر گوێم
بمم بمم بمم بمم
لە خەو ڕاپەڕیم پەنجەرەم خستە سەر پشت
هاتەوە بیرم من لە کوێم
لەکوێ دەژیم
ماڵمان لە گەڕەکی (ئیسکان) بوو
کە ئێستە ناوی (ئەزمەڕ) ـە
نزیک مزگەوتی عومەری کوڕی خەتاب
بەرامبەر ماڵی حەسەنی نەوت فرۆش
تەنیشت ماڵی ڕەئیس مستەفا عەبدوڵلای
دۆست و ڕووخۆش

ووژە ووژی تەیارە هات و هاتەوە
بەرەو سەرکۆڵان دەرپەڕیم
دیم ساروخە زەبەلاحە دەسکردەکانی زاناکانی
پیشەسازی
بۆ شارەکەم هەڵدا و هەڵات
ژمارەیەک لە هاوشاری بێتاوان و هەژاری کورد
خوێن و مەرگیان کردە خەڵات
****
هەرچەند ڕۆژێکیش لەمەوپێش
تۆپە دوورهاوێژەکانی وولاتی دراوسێمان
بە چاودێری ڕەسەدە نارەسەنەکان
بە بۆردومانی خەستی شار
یەکەم بۆمبی بەر خوێندنگەی
ئاسۆی شەهیدان دەست پێکرد
هەشت نۆ مندالی خوێندکاری سەرەتایی
جگەر گۆشەمانی پێکا
دووهەم بۆمبی
لەبەردەم نانەواخانەکەی
گەڕەکەکەم بەردایەوە
کە خۆم بینیم ..
دوو گەورە کچی ناسکۆڵەی راگوزەر و
منداڵێکی حەوت ساڵانەی دراوسێکەم
کە سەرەی گرتبوو بۆ (نان)
بوونە ئازارێکی سەختی هەرگیز لەیاد نەچوونەوە
هەروەکوو چۆن
خانوە قوڕە هەژارەکانی دەم گۆیژە
دابێژرا
پۆلی ئافرەتی سەرگەرمی

نانی {تیری }
لەسەر تەنوور
کردە پێشانگایەکی تراژیدی
بێ سنووری
شێوەکاری
ئێسک و گۆشت و
خوێن و هەویر
خۆڵەمێش ، ئارد ، گڕ ، پشکۆ ، قژ
(مایە) تیرۆک
پنە ، کۆڵەوژ
ئەستێوڵک
بازن و گوارەی لە دەست و گوێ هەڵوەریو
بۆ دیدەی مێژوو هاتنە گۆ
تا ئەویش بیکاتە چیرۆک
بە ڕۆمان ، بە هۆرە
بە مەقام
بە سەرگروشتە
بە فلیم
****
پێنووسم گرت بە دەستەوە
ئەوەی دوێ شەو لە خەونا دیم
ئەوەی ئەمڕۆ و ئەوەی هەفتەی ڕابردوو دیم
بەبێ دەسکاری وەکو خۆی
بە هەمان بیر و هەستەوە
ئەم کورتە ڕۆمانەم پێ دارشت

****
بەڵام نەموێرا خەونەکە

بێجگە لە (ڕووناک) ی ئازیزی هاوسەرم
نوونەی گیانم
لای کەسی تر بدرکێنم
ئا ، نەوەکو لەسەر خەونێکی قەدەغە
ڕاپێچی ئەمنە سوورەکەی عەقاریم کەن
ئا ، نەوەکوو هەواڵدزێکی نهێن گر
بەرزی کاتەوە بۆ ژووروو
وەکو شەهید بەرهەم و چوار هەڤاڵەکەی
ڕەمی کرێم
دایک و باوک و خوشک و براش
سەرنگون کەن
یان وەک حەللاج
وەکوو عیسا
بمدەن لە خاچ
جەستەکەشم پاشان پارچە پارچە بکەن
وەک کوردستان

هەڵە زەنگ

لەندەن / ٢٠٠٨

کاتێ کە جووتە چاوی نەرگسی و
نیگای هەنگوینیت
لە دامێن لاسکە پەلکە ڕێحانە ڕەشەی
کەوانە هێڵی ئەبرۆتا
دوا قومە تیشکی دوا ساتی پشووی
ئەرکی نۆشیبوو
لەسای تریفە و گەشەی زانیاری چنی ئەمڕۆتا
باڵە پەپوولە برژانگ و پێڵووی خەویان پۆشیبوو
بە هەڵە زەنگێ
جووتە کۆترە سرک و جرپن و خرپنەکانی
هەڵنیشتووی لانەی باخی سینەتم ڕاچڵەکاندی
ناوەختە خورپەم بە دڵی چاوگەی
ئەوینی گەش و خاوێن گەیاندی

****

زۆر بە داخەوە
بۆ ئەو خەمساتەی تا درەنگانێ
لەرزە ژانێک و ئەندێشەیەکی قووڵ ڕاژاندمی

لە ناخی ناخی ناخی ناخەوە
وروژاندمی ..
خۆشەویستەکەم دەزانم ماندوویت
ئیدی بفەرموو بخەوەرەوە
دەشزانم هەڵە و گوناهێکیشم دەربارە کردوویت
توخوا بمبەخشە و ببورە و لەبیر خۆتی بەرەوە
پێڵووت سەریەک نێ و بیانخەرەوە ناو ڕووباری خەو
با جارێکی تر دەست بکەنەوە گەردنی پەری
سروە و تریفەی سپی مانگە شەو

****

بنوو لایلایە
خەونی زیوینی سای لوتکەی بێخاڵ
خاڵ خاڵ بەفرینی .. ساماڵ نشینی
بزوێنی گیان و بژوێن ببینی
لە هەموو لایە

****

وا منیش ڕۆح و ترپەی دڵەکە و هەستم ناردە لات
لە لەندەنەوە بۆ ئەدرێسەکەت
بەبێ زەنگ لێدان بێنە ژوورەکەت
لە پێخەفەکەت نزیک بنەوە
بێنە ژوور سەرت لای سەرینتەوە
گوێ لە هەناسە نزمەکەت بگرن
لێت ورد ببنەوە
دەست خۆشی و پیرۆزبایی لە یەزدان
بکەن بۆ ئەو نوێ نەخش و نیگار و تابلۆ ڕەنگینەی
لە ئێسک و گۆشت و خوێن هێنایە بەر

بنوو لایلایە
عەشقی تۆ بۆ من لوتکەی چیایە
چاوی چرایە
پشت و پەنایە
زیندوو کەرەوەی زین و لەیلایە
****
تکایە منیش ڕابکێشەرە خەونی قووڵتەوە
تا بە دووقۆڵی فلیمی خەوی بەچێژ ببینین
تۆ ببەرەوە
بە منداڵە یەک دووساڵانەکەی
حەفتا و نۆ و هەشتای سەدەی ڕابوردوو
تەمەنی منیش دابەزێنەرە تافی لاوێتی
ئەوسا باوەشت بۆ دەکەمەوە
هەردوو چەچەکەت بکەرە ملم
سنگیشت بنێ بە سنگمەوە
با دڵم تێر گوێ لە ترپەی دڵە ناسکەکەت بگرێ
ڕوومەتت بنێ بە ڕوومەتمەوە
با تەزووی هێزی گەرمیت وەرگرێ
خۆت بنووسێنە پێمەوە توند توند
تا هەردوو دەبین بە جەستە و گیانێک
پێکەوە چەسپاو
لە یەکتر نەپساو
ئەوسا بۆ هەموو جیهان دەسەلمێ
دید و هەناسەی بێ خۆشەویستی
زۆر بێ مانایە
وەک هیچ نەبینی و هیچیش نەبیستی
لەلای من وایە
بنوو لایلایە

وا گیان و دڵ و هەستمت لایە
هەتا هەتایە
چوار هۆنین بۆ (هین ؟)
بەچکە کۆتر
ئەی نوێ ترین سروەنازی
لانەی رازی :
هەڵبژاردەم
ئەی ئەو جوانەی کە پەنجامت
گەرانۆتەوە بۆ چوارەم
بۆ دەسپێکی خولیایەکی لانەوازی
ژان ژماردەم
لە نزاری چڕی هەست و
لوتکەی یادەکانمەوە :
چاوگەی قەڵبەزەی هەژانت
بڕژێنێتە ڕەوانمەوە
شیعری شەیدایی و ئەندێشەم
بۆ بکەیتەوە بە (بێشە) م

****

دە بێ و بێ و بێ ..
شان و باسکم
بە شان و باسکت ئاشنا و ڕۆشناکە
ئەنیشکت بۆ ئەنیشکم شل و والاکە
تا جووتە بەچکە کۆتری
پەری سرک و سپیکەلەی
دەست و پەنجە نەرمیلەکەت
بخەیتە ناو هێلانەی هەردوو مشتمەوە
تا تێر ئەموست

بە پەڕوباڵ و بەرگەردنیاندا بهێنم
بە لێوی قامکەکانیشم
سوک سوک سوک سوک
بەروپشت و سەر و ملیان بخورێنم
هەموو ژەمێ
دانولەی سۆز و پڕپۆڵەی
پارچە جگەرمیان بدەمێ
هەموودەمێ
ئاهو هەناسەی سینەم و
ئەڤینی گەرمیان بدەمێ

دەف

تۆ تۆ تۆ تۆ تۆ
جێی بایەخترین بوونەوەریت لام
لە داڵدەدانی کاتەکانمدا
بەنرخترین بیرەوەریت لام
نینۆکێکی تۆ
تنۆکێکی تۆ
بە هیچ سامان و پلە و ناوبانگێ ناگۆڕمەوە
هیچ هێزێک نیە تۆم لە دڵ دەرکات
هەتا دەمنێنە گەرووی گۆڕمەوە
تۆ تۆ تۆ تۆ تۆ
مۆمێکی لەناو پەرستگای سۆز و ئەوین بۆم هەڵبوویت
نەمامێکیشی پەلوپۆی چرۆی
بە هاو ناز گرتوویت
بە ڕیشاڵەوە بۆ گیانم ڕۆچوویت
تۆ تۆ تۆ تۆ تۆ
زیاد لە نۆ بووکی پۆشتەی ڕازاوەی
کۆشکی شازادە ورشە شەنگتری
کە پێدەکەنیت ..
لە سەمای بالێی شانۆی شەوانە

ڕەنگاوڕەنگ تری
هەستم هۆگری تیسکەی بریسکە
شیرینەکەتە
وەک چۆن گوێ سووکی
لەرەی ئەڵقەی دەف ژەنینەکەتە

دیدە

جریوە و سروەی فێنکی دیدە
وەک دوو ئەستێرەی (کۆ) ی گەشی باڵان
لە شان دەسماڵی کەلەوە کشاو
لەتوێی تریفەی کەشی ساماڵان
پێش تاریک و ڕوون کاتی (سپێدە)
لە نیگای حەزی سەرنجم ئاڵان
ئارامی تاسان
خۆی بە فریشتە بەهەشتیەکانی
دەروونم ناسان
ئاوا نابن تا تارای (زەردەپەڕ)
پێڵووی شەبەقی پێ هەڵنەهێنن
دوو شەونمە ماچ ، دوو هەناسەی تەڕ
لە پەلکە شیعری باخم نەسێنن

پاو پووز

پاو پوزە رووحە حۆرییە هەتاوییە
نوورانیە جوانەکانت ڕابکێشە
تا جووت ڕانمیان بۆ بکەم
بە دۆشەکمێزی ئامێزی بۆ هەمیشە
لە سنووری باسکۆڵە ناسکۆڵەکانی
کەمەرەی قولە پێتەوە
بۆ لوقمە پاژنە و شانە هەنگوینی لەپی پێ و .....
گوڵ خونچەی پەنجە و سەرپەنجە
تا لەتکە دەنکە گێلاسە یاقووتی
نینۆکە بۆخۆشە مێخۆشە تەڕپۆشە
چاوگەشەکانی گەرمێنیت
دەستەکانم .... گەشتە دیدارێکی
لە باوەش گرتن و لستنەوە و هەڵمژین و
قۆستنەوە و شێلان و گوشین ئەنجام دەن
تا دەچنە خەو
ئەوسا تەنکە هەناسەم و نیگای ڕامانەکانمیان
بۆ دەکەمە پۆپەشمینی حەوانەوە ....
لە دوای پشوو ، ڕوو بکەنەوە کوێستان و
بگەڕێنەوە بۆ حەجی

ماچێکی تێرو تەسەلی دەست و مەچەکی پیرۆزی
(حەووا) نەوە
کە دەستی وا ناسک و نیان
هەتا ئێستا دروست نەبوە و
نابنەوە لە وێنەیان

خەمنامەیەک بۆ چلەی ڕووناک ی هاوسەرم

ئەی شاگوڵی عەشقی پیرۆز و شەیداییم
هۆ بینابیم هاو خەمەکەی تا هەتاییم
ڕاستە هەموو سەرەتایەک بۆ کۆتایە
بەڵام بریا مەرگی من پێش تۆ کەوتایە

****

تۆ کەی سەودای ماڵ ئاوایی بووی دڵەکەم
تۆ کەی ڕەوای کۆچی دوایی بووی گوڵەکەم
هێشتا مابووت قەڵەم لە باخان بڕوێنیت
نەوەی نوێ بۆ نەتەوەکەمان بەر بێنیت
بەڵام هیچ دڵ لە دڵ نەدەی نەڵێی تەنیام
تۆ تەنیا نیت من لە غوربەتا بە تەنیام
تۆ چوویتە ناو بەهەشتێکی ئاوەدانەوە ، دڵنیام
تۆ ئێستا بووی بە فریشتە و حۆری و پەری
بوویتە میوانی مەهاباد ، ئازاد ، بەرهەم ، دایە فەخری
خۆزگەم بەخۆت ، بە شەهیدانی کوردستان شادبوویتەوە
دنیای دیلیت بەجێ هێشت و سەربەست و ئازاد بوویتەوە
هۆ هاوسەرە ، هاوژینەکەم ئیتر مەگری مەگری مەگری
پەلەت نەبێ ئێمەش ڕۆژێ دەگەینەوە بە یەکتری

٢

ئەوەتەی هەم ، لەوەتەی بووم
دەست بەرداری کەسێ نە بووم
تا دەست بەردارم نەبووبێت
تا زۆر تینیان بۆ نەهێنابم لە کەسێک نەڕەنجاوم
هۆ هاوسەرەکەی سی و دوو ساڵەی پچڕ پچڕم
میوانە ئازیزەکەی" بەرهەم"
هۆ پەلو پۆی نزاری ئەندێشەی چڕم
هۆ سەرچاوەی خەم و خەیاڵ و خەونە بێ ئۆقرەییەکانم
هۆ هاو باڵی چەرمەسەرییە کۆچەریەکانم
چۆن دەستبەرداری تۆ دەبم تازە من هەیهات
من و تۆ یەک جەستە و گیانین بینابیم
ژینی منیش وەک ژینی تۆ کۆتایی هات
لە تەنیشت خۆتەوە جێم بکەرەوە
من هی تۆم و کەسی ترم پێ ناناسرێ
وا تێنەگەیت بە کۆنە یارانی پێش بەیەک گەیشتنماندا
دەچمەوە
تازە هەیهات
ئەوانە گڕو کفێ بوون دامرکانەوە بەسەرچوون
وانەزانیت سەرینێکی تر بێجگە لە کێلەکەی
ژوور سەری تۆ بناسم
واش تێ نەگەیت ڕواڵەتە بەرەڵلاکانی
ئەوروپا لەخشتەم بەرن
بە فاکسنامەکانمدا بچۆرەوە
هەر جەمیلەکەی جارانتم
نینۆکێکت بە هەموو ئارایشت کردووە
فێڵاوییەکانی خۆرئاوا ناگۆڕمەوە

هۆ نوونە گیان
دووبارەی دەکەمەوە لە پەنا خۆتەوە
جێم بکەرەوە
زۆر ماندووم با ڕاکشێم
من و تۆ گۆشت و ئێسکمان تێکەڵی یەکتری بوون
هەر بە یەکتری حەڵاڵین
ڕەوایە بە گیان و جەستە و دڵ هەمیشە لات بم
هەردوو باڵت واڵاکە بۆم تا تێر دەستمان لە ملان بین
هەردووکمان زۆر داخانمان چەشت لە ژیانا
هەردووکمان گوناحین
بەسەرگەردانی باڵات بم
بەڕاستی هەردووکمان دوو پەپوولەی
بێتاوان و بێ گوناحین

٣

جەمیل / هۆ گیانی جەمیل جەمیلی چی
جەمیل ئێستا بۆتۆ بۆتە
داسک و دەرزی
جەمیل دڵۆپە فرمێسکەکانی
بەڕیز وەکو کانی
پووش و پەڵاشە ماش و برنجیەکان
بەڵام ئێستا
ماش بژار کراوەکانی دەدێرێ
هەناسە دووکەڵاویەکانی
جگەرە لەدوای جگەرە
ناودەمی وەک جگەری کردووە بە ژەهر
دەستێک سووتوی لێ دەوەرێ و

دەستێک پشکۆی پێدەکاتە دەفتەرەوە
ووشە پشکۆکان پێش ئەوەی چرۆ دەرکەن
بپشکوتن
ئاگرێکی بێ ئامانی تێ بەردەدەن
ئەو ئاگرە دەی هەژێنێ
هەوو ناخی دەسووتێنێ
هەتا دادەمرکێتەوە
ئازاری سووتان دەچێژێ
هەتا دەبێتە وورده پشکۆی گەش گەش
پشکۆکان دەچزێن بە دڵیدا و
دڵ بە جەستەی
داسک و دەرزیدا دابەشیان دەکات
بە پەنجەکانی دەستە ڕاستا گوزەر دەکەن و
لە چادرگای دەفتەرە کەیدا چاو هەڵدەهێنن
هالاوی سووتانەکانیشی
لە بۆری جەستەی ئێسک و پروسک
تێک ترنجاوەوە
بەدیداری دووکەڵی جگەرەکەی دەگەن
جەمیل / هۆ گیانی جەمیل
سینەی جەمیل بە سەکۆت بێ
گڕی سووتانەکانی بە چراخانی گڵکۆت بێ
تۆ سی و دوو ساڵ ڕووناکایی جەمیل بوویت
با ئەمجا جەمیل مەشخەڵی ڕوناکی
جێ و ڕێت بێت

٤

کەی بێمەوە باوەش بکەم بە گڵکۆتا

کەی بێمەوە باوەش بکەم بە جل و بەرگە بەجێماوەکانتا
تێر تێر بۆنیان بکەم
ماکسیەکەت لە گەردنم بئاڵێنم
سوخمە و بلوسەکەت بکەم بە سەرینم
هەرچی دەست و پەنجەی تۆیان بەرکەوتووە
تێر تێر تێر تێر ماچیان بکەم
ئەوانەی پێش سەفەرە شوومەکەم هەتبوون و
ئەوانەی لەم سێ ساڵە دوور لە منەدا
بە نیگارت ئاشنا بوون
هەمدیسان ماچیان بکەمەوە

٥

بە تەلەفون /
جەمیل ئەگەر هاتو گێڕاشیتیانەوە بێ خەم بە
ماڵێکمان پێکەوە ناوە کە لە هیچمان کەم نەبێ
زەوی مامۆستایانیشم وەرگرتووە
خوا یار بێ لە عەزابی کرێچێتیش ڕزگار دەبین
دەستەیەک بڕیار بوو دەست بەکار بن
بەڵام لە ترسی جەنگەکە شاریان جێ هێشت
ـ هۆ ڕووناکی ماڵەکەم ـ مامۆستا گیان
کارامە مشوور خۆرەکەم
تۆ لە ساڵی حەفتا و چوارەوە مامۆستایت
منیش لە ساڵی شەستەوە مامۆستا و کرێکار و
فەرمانبەر ـ سوپاس بۆ خوا بە هەردووکمان
ئەو پارچە زەوییە بێ منەتەی مامۆستاییمان پێ بڕا
بەڵام خۆشەویستم ماڵ بێ تۆ
زەوی بێ تۆ

ژیان بێ تۆ
ڕاگوزار ، خۆراک ، خەو بێ تۆ
دەبێ چ دڵشادیەکیان پێوە دیار بێ ..
خۆشەویستم وا نەزانیت دوای تۆ دەژیم
جگەر گۆشەکانم ئامۆژگاریم دەکەن دەڵێن :
وەک بێ دایک بووین با بێ باوکیش نەبین
مانەوەم ئێستا لە دەستی خۆمدا نیە
بەدەست جگەر گۆشەکانمەوەیە
دەریا لە پەنامەوەیە دەتوانم خۆمی تێدا نقوم بکەم
زۆر ئاسانە بە شیشی پەنجەرەکەمەوە
گرێێ تەنافێک گەردن و گەرووومی پێ
بجەڕێنم
بەڵام لەبەر جگەر گۆشە پەریەکانم
دەستم پێ ناچێتە هیچ کام لەمانە
بەس هەر دەگریم
دەگریم و دەگریم
بەساقەتان بم بەس ڕێگەی گریانم لێ مەگرن
هەرچەندە دەزانم کە گریان
چارەسەر نیە بۆ خەمان
بەساقەتان بم ، ئەگەر ئێوە دەتانەوێ بمێنم
توخوا ئاگاداری خۆتان بن ،
لە پەڕینەوەی شەقامدا
لەئاو ، ئاگر ، کارەبا
هەورە بروسکە
بەرگەی کۆچی دایکمم گرت
بەرگەی کۆچی باوکمم گرت
چونکە خاوەنی ئێوە بووم
بەرگەی گەلێ هەواڵی کۆچی ئازیزی

تریشم گرت
لەوانەشە بەرگەی ئەم کۆستە
هەرە گەورەیەش بگرم
ئەگەر نەمرم
کە هەرچەندە ، زۆر ئەستەمە
بە مەرجێ هەواڵی ئازارێکی ئێوە نەبیستم

٦

پەڕەسێلکە ئێستاکە ڕەشپۆشەکانم
پۆلە جگەر گۆشەکانم
منیش ئێستاکە باوکە پەرەسێلکەیەکم
ڕەشپۆشێکی ڕدێن سپی
دایکە پەڕەسێلکەکەتانم لێ بزر بووە
بزر بووە و نەمردووە
هەر دەبێ بیدۆزمەوە
لەهەر گۆشە و قوژبنێکی
ئەم جیهانەدابێ هەر دەبێ
بیدۆزمەوە
ئەوساکە پێکەوە دێینەوە
هەر دایک و باوکەکەی جارانتان دەبین
لە هێلانەکەدا
لە نوێ خێزان پێک دەهێنینەوە
وەکو جاران
گەشتی گەرمیان و کوێستان
دەبوژێنینەوە
پێکەوە دەچین بۆ ماوەت ، بۆ سەردەشت
بۆ بانە بۆ مەریوان ، بۆ پێنجوێن

واژه ، سنکێ
بۆ ڕەزەکانی کانی سارد
دەچینەوە چوارتا و لەگەڵ سەی ئەحمەد
سەیرانێکی سەرسیر دەکەین
کە گەڕاینەوە ، دوای پشوویەک لە ئەزمەڕ
پێش ئەوەی خۆمان بە توی مەلیکدا بکەینەوە
لە (دەباشان) یش لادەدەین
هەفتەی داهاتووش دەچین بۆ قزلەر
بۆ لای ئەو خزمانەی پێشتر
دوو جاری تر پێکەوە سەرمان لێدان
لە ڕەزەکەتان
سەبەتولکەیەک
هێشووە ترێی سەرقووڵە
دەبەینە سەر کانیاوە سارد و سازگارەکەی
ژێر چەتری سێبەری پیرە مەگرون
کە تێر پشوو بووین
لەسەرخۆ بێ چرپە
خۆمان دەکەینەوە بە ماڵی خانە خوێی
میوان دۆستا
سبەی لە ڕێی گەڕانەوەماندا
دەچینەوە کۆخت و چەپەرەکەی
نزیکی هەناران
بۆ ماڵە بە ئەمەکەکەی
ماست و پەنیر و هەنگوین و
شیرێژ و کەرەیان دەرخوارد داین
لە هەنجیرە سوورەشیان بۆ هێناین
هەر لە ڕێی گەڕانەوەماندا
دەچینە تاکە ماڵەکەی

ناو بەهەشتە پڕ لە میوەکەی دامێن
کارێزە شاخین
بە بازووی فەرهادی شکێنەکەی
مامە قالە
مامە قالەی خزمی نزیکی هەردووکمان
مامە قالەی دەرو دیوان داڵدەدەری
زۆر لەئەوانەی
لەژێر چەپۆکی ڕژێم هەڵدەهاتن
لەناویاندا
کاربەدەستە تێر و پۆشتەکانی ئێستا
مامە قالە
بەگژماندا دێت و دەڵێ :
بە شەوێک و دوو شەو لە یەکدی تێر نابین
بێدڵی ناکەین و تا
بە بەڵێنی
سەردانەوەیەکی دی دەسپێرین
تا ڕێمان پێ بدا
بەهەشتە بچکۆلەکەی جێ بهێڵین

٧

گەشتی داهاتوو
دەبەینە کەرکوکی پایتەختی گەرمیان
خۆ ئێستا ئەوێ ئازادە
تێر هەواکەی هەڵدەمژین
لەمە بەدوا / لە مەنزومەی ئیستخبارات و
جەیشی شەعبی و
قودس و

فیدائی سەدام و
جۆکەرەکانی ناترسین
کەمتیار و مام ڕێویش ، ناتوانن قونەی تێدا بکەن
چەند گەڕەک و شەقام هەیە لێی ناگەڕێین
هەتاکو تێر تیا نەگەڕێین
(مەلا حەمید) مان خۆش دەوێ
سەردانی دەکەین
چاوە پڕ لە سورەتی خۆشەویستیەکەی ماچ دەکەین
دەست لە ملی
کوڕ و کچ و بووک و زاواکانی دەکەین
(سەوزە خان) بەسەر دەکەینەوە
ئاخێک بۆ کۆچی ئازیزانمان
بۆ شەهیدەکانی کەرکوک هەڵدەکێشین
ئەگەر پێمان باش بوو دەشچین بۆ بەغدا
بۆماڵە خوشکانی هەردووکمان
من دوو دەست تاوڵە لەگەڵ
کاک ئەحمەد هەمەوەندی و
حەسەن زاخۆلیدا
تۆش چێشت لێنان لەگەڵ پەروین و
سەرگوڵ و
بەناز و چنیاز دا
من یاری کۆنکەن لەگەڵ موحەمەد گەرمیانی
تۆش نوکتەی خۆش خۆش و
قاقای پێکەنین لەگەڵ گێلاسا
لە گەڕانەوەشماندا
لە (موسڵ) مانەوە
خۆمان دەکەین بە هەولێر دا
بۆلای هەستیار

پێکەوەش دەچینە لای فەلەکەدین
پێکەوە قاوەیەک نۆش دەکەین
موچەکەی لە بیرەوەری سەد ساڵەی
ڕۆژنامەگەری کوردیدا بۆیان دابین کردبووم
لە ژمێریارە لەچکە بەسەرەکەوە
وەردەگرین
لەوبەرەوە یانەی شەترەنج
ئەنوەری عەزیز ئاغای هاوەڵی کارگەی جگەرەم
ئەگەر لەوێ بوو
وچانێک
لەسەر دۆشەکەڵەکانی دادەنیشین
قسەکانی زۆر مزر و خەم ڕەوێنن
کە هەڵساین ، لە شەقامەکە تاکسیەک دەگرین
دەچین بۆ ماڵی بەشارەت
کیژە هەرە بچکۆلەکەیم خۆشدەوێ
زۆر ئێسک سووکە وەک باوکی
وەک مامی وەک پوورەکانی
وەک باپیری / کاکە واحید
کاک واحیدی قاراغای عەتار
کە هەر لە شەستەکانەوە
لە چوارتاوە
تا ئەم وەخت و کاتەش
ئەو هەر ئازیزمە و بە ئازیزیش دەمێنێتەوە
هەموو نەوەکانیم خۆشدەوێ
لەو ڕەسانەن زۆر کەمن
لای (بەشارەت) پەلە مەکە بۆ هەڵسان
من و بەشارەت هەردووکمان بێدەنگین
تا پرسیارێکمان لێنەکەن

تا ئەمان بزوێنن نادوێین
کە ماڵ ئاواییمان لەوێش کرد
تۆ سەعادەتت نەدیبوو
بەداخەوە لەدوا سەفەرماندا
سەرمان نەدان
ئەم کەڕەتە ئەگەر نەگەڕابنەوە بۆ کۆیە
سەریان ئەدەین
خۆی و بەکری هاوسەری و
کوڕ و کچەکانی گوڵن ، گوڵ
دەچینەوە لای مامۆستا (شارەزا) و
بە دیداری خۆی و
دەستەی نووسەرانی
هەفتە نامەی ئەدەب و هونەر دەگەین
دەشچینە لای ئازاد و دەستەی نووسەرانی
گۆڤاری (ڕامان)
ئەگەر مامۆستا مەلا شکوریش
لەوێ بوو خۆشتر
تازەترین شیعری خۆمیان دەدەمە دەست
تا میوانێکی بچووکی
یەک دوو پەڕەی ناوەڕاست بێ
لەوێ کە هەڵساین دەچینە لای نەریمان و
چاچانەکەی
تا بمان بات
بۆ ئەو ماڵە خزمەی کە لە شەوی
نۆ لەسەر دەی حوزەیرانی دوو هەزار دا
میوانیان بووین
بۆ سبەینێ
دواى باوەش بەیەک کردندا

ئەک کوێر بم
من بۆ غەریبی و
تۆ و هەڵگورد و پاکیزە و
جگەر گۆشەکان بۆ گەراجی سلێمانی
ئای لەو ڕۆژە نائارامەی کە دیوان گیان
هەتاوەکوو لە چاو وون بوون
یەک لە دوای یەک ئاوڕی بۆ ئەدامەوە

٨

ڕووناک گیان دڵ لە دڵ نەدەی
ئێستا کەسم بەقەدەر تۆ لا جوان نیە
ئەو کەسانەی شیعرەکانم
جاروبار ناویان دەهێنان
هیچ کامێکیان
نابن بە تۆزی ڕێگاکەت
نابن بە زیخێکی سەر گڵکۆکەت
هەموویانم وا کردە ناو زبڵدانی مێژووەوە
هەر هەموویان پووشکەیەکن
لەئاست فووی هەناسەیەکتا
هەر هەموویان
قەشمەری و شۆخی و یاری یان
بە هەستە زۆر پاکەکەم و
دڵە زۆر ناسکەکەم دەکرد
ئازیزان ، بڕوام پێ بکەن
ڕووناک ئێستا کە پێنووسی پێ هەڵگرتووم
لەگەڵمایە ، لەدڵمایە
لە سینەم جیا نەبۆتەوە
بە نیازم دوای ئەم ڕشتانە

بە ئیسراحەت دەست کەینەوە ملی یەکتر
ئێستا ئەم ڕشتانە پێکەوە
دەچنین و دادەڕێژین ،
هەندێ یادەوەری هەیە
لەوانەیە
کە پەتای (لەبیر چوونەوە)
ڕێگری بن
لە توولە ڕێی ڕاگوزەردا
زۆرجار ناڤی
کەسێک ، شارێک ، ناوچەیەک
ئامێرێک
کە خۆیان لێم بزر دەکەن
مۆخی خۆمیان بۆ دەگوشم
تا دێنەوە بەر دیدەی یاد
ئێستا چونکە بە تەنها نیم
شتێکم لێ بزر نابن
تا پێنووسم پێ ڕاگرن
کارم بە (سەروا) ش نەماوە
خەریکم کات
(سەروا) پڕ پێستی چوارینە
وەک چوارینەکانی خەیام و هەمەدانی و
نەخەعی و کامەران
هۆ ڕووناک گیان بەخێر هاتیت
لە پردە خاپورەکەمەوە
سەر دیدەم هاتیت غەریبیت سڕیمەوە
ئاوەدانیت هێنایە ژوورەکەمەوە
لە گزنگا بەستتمەوە
بە خاکە دوورەکەمەوە

٩

خاڵه (سێوه) گیان بملاوێنەوە سەحەرە
سەحەر سیحرێکی نوورانی دەم بە خەندەی
لەش سفوورە
بەڵام ئەفسوس بۆ منی دوور لە دۆستان و
ئازیزانم بەتایبەتی نوونەی گیانم
داوێکە ، ڕووداوێکە ، شوومە
وەیشوومەی بێ سنوورە

****

خاڵە سێوە گیان سەحەرە
سەرین جۆگەیەک ئاورنگی شەو تا گزنگی لەسەرە
سەحەر پەرداخە داخێکە دیخۆمەوە
ژەهراوی ژانە سەرە
خاڵە سێوە گیان بۆم بڵێ
لەو ئای ئایانەی دوا یانەی سەفەرە
ئەو ئای ئایانەت چۆڕاوگەی
ئایەتی بەرزایین
گەرووی گەردوون
بە هەردوو باڵی فریشتەی پەیام هێن دا
بۆم ڕەوانە
دەکا تاکوو تک تک چۆڕاو چۆڕ
بڕژێنە ناو (ڕەوانە) وە
ئەو ئای ئایانەت بەهرەی خوداوەندن
بۆ پەیام بەرانی هەندەران
منیش ئێستا پەیامبەرێکم
پەیامی عەشقی ڕووناک دەبەشمەوە

ئەو ڕووناکەی لە سەحەردا
لە سەحەرێکی پڕ لە کەسەری
دوور لە منی بێ ئارامدا
چاوی لێک نا و
سەفەرێکی بێ گەڕانەوەی ئەنجامدا
خاڵە سێوە گیان بۆم بڵێ شەیداتم
شەیدای سەدات
(بەیت) و (ئەبیات)
هونەرەکەت ناگۆڕمەوە بە (کائینات)
بڵێ بۆ منی غەریبی خانە وێران
منی هەتیوی زگورتی
منی گوڵ لە باخا نەماوی
دڵسووتاوی
ناخ پەرت پەرتی
ناومەینەتی
هەرکەسێ بوو بە باعیسی لێک کردنمان
هەرکەسێکیش بوو ئیبلیسی مردنمان
ڕەبی خێر لە خۆ نەبینێ و کوێر و
(نابین) بێ
(نابین)
نەگا بە پایە و مەرامان
تێکڕا بڵێن (ئامین)